

ELŐFIZETÉS.

BELYEBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy hónap 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyezett
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:

Stauber József.

Kedd, február 20.

A kereskedők és a közönség.

Tisztelt szerkesztő ur, — nem emlékszem, hogy valamely közhivatalnokot, a mikor állását elfoglalta, az ujságok ilyestormán köszöntöttek volna: „azonban eleve figyelmeztetjük, hogy mihielyt panamázni fog, vagy egyéb módon a közérdekbe tapos, irgalmatlanul önre fogjuk teregetni a vizes lepedőt.“ Arról se tudok, egyetlen esetben se, hogy ilyenkor a közönséget figyelmeztették volna: „jó lesz, ha ennek az urnak a működését figyelemmel kísérik s mihielyt valamit észrevesznek, tegyék meg ellene a fegyelmi följelentést.“ A mikor valaki pénztárt vesz át, nem szokás figyelmeztetni, hogy ne sikkaszson, a hivatalnoktársait pedig nem intik, hogy vigyázzanak amannak körmére. Mikor a képviselőnek átadják a mandátumát, nem fenyegetik meg azzal, a mi a fejére hull, ha a hazát elárulja. A mikor a gabonarekvirálásokat elrendelték, nem hangzott el a körjelszó: „nézzünk csak a gazdák kerítése mögé.“

Most pedig, a midőn Arad városa rábizza a liszt és az élelmiszerek egy részének értékesítését a kereskedőkre, ez több oldalról is olyan — jó szándéku, de mégis célt tévesztő — megjegyzések, alkáuzások és riadók kíséretében történik, hogy: vigyázzunk a kereskedőkre, nézzünk a kezük mögé s a legelés mulasztást jelentjük föl, állítsuk pellengére, s t lássuk el kivételes hatalommal a posztoló rendőrt, hogy annak panasz-fölvételre legyen joga az árdragító és árueltitkáló kereskedők ügyeiben.

A hasonlat biceg, sőt sántít, — fogják mondani Jó. Hogy a kereskedők közül már egyesek, sőt számosan elkövettek ily hibákat, följelentést adtak be ellenük, sőt el is ítéltek; tehát az elővigyázat fokozottabb mérté e és az éberebb ellenőrzés szüksége föltétlenül fenforog.

Bocsánat: más az ellenőrzés és más az előzetes — nem egész határozott, de mégis: — meggyanúsítás. Más az elővigyázat és más az olyan föltetés, a mely a bűnök elkövetését előre biztosra veszi és lovat ad a följelentő hajlandóság alá, hogy az még akkor is a rendőrségre ügessen, a mikor a kereskedő vétkéről minosen biztos meggyőződése, sőt olyankor is, a mikor talán csak a jogoa, vagy jogtalan haragját van módja a kereskedőn kitölteni.

A kereskedők tudják, hogy a háboruban nincs joguk az érzékenykedésre. A mikor mindennél fontosabb és mindenem fölül álló érdek, hogy a mi kevés egy-egy lélekre jut, azt mindenki megkapja és ezt ne fizesse tul azon az áron, a melyet meg kell fizetni, — mellékesek a kisebb-nagyobb kellemetlenségek és bajok, a melyek a kereskedőket hivatásuk gyakorlása

közben érik. Nincs joguk az ellenőrzésnek semminő terhes formája ellen szólani. Jöjjön a boltjukba a közlelmezési biztos, a közlelmezési bizottság bármely tagja, az egyéb hatósági reptő vizsgálok. Legyenek kötelesek kiírni az árat, az árukészleteket; ha van még egyéb mód, a mely a kereskedőket a háboru által elébük szabott kötelesség betartására, felelősségükre szoritja és a bizalmatlan közvéleményt megnyugtattja: elő azzal. De az egész kereskedő-osztályt, a mikor a hatóság rájuk bizza azoknak az élelmiszereknek elárúitását, a melyeket a hatóság megfelelően szétosztatni vagy nem tud, vagy már nem akar, — előre kiszolgáltatni a sűrű zaklatásoknak, azt hiszem, nem egészen igazságos.

Akadnak, sajnos, nem is kevés számmal, esetek, amikor kereskedők árdragítás és egyéb hasonló vétség miatt a kihágási bíróság elé kerültek. Hogy a tömérdek följelentés közül, amely például az aradi rendőrséghez beözönlött, hány százalék végződött ítélettel és menyit volt az alaptalan: ezt már nem tudom. Azt azonban merem mondani: a ki az árdragítás okozóit és a háborus konjunkturák kihasználóit a vidéki városok detail-üzleteiben keresi, az rossz detektívje a háborus drágaságnak.

Szélteben beszélnek például, hogy előkelő gyárak a gyártmányaiknak csak kis részét adják el a kereskedőknek, a kiknek csak ugynevezett törvényes, vagy kartell-árakat számíthatnak: az áruknak tulnyomó része a gyárakból bizonyos utakon ügynökök, vagy egyenesen galiciaiak kezére jut, akik ötszörös, vagy még nagyobb árral kínálják továbbá detail-kereskedőknek. Hogy ebből a nagy árkülönbözetből a nagyobb összeg a gyárak kerül vissza, annak föltevése nagyon kézenfekvő. Egy áruikk kartell-ára például kilonként két-három korona; a lánkereskedelemben husz-huszonkét koronát vesznek érte. Ha tehát a kereskedő, aki ilyesmit a gyártól nem kap, vagy csak egy gyűszűnyit kap kartell-áron, közönsége szükségletének fedezésére kénytelen a bécsi ügynök huszonkét koronás áruját megvenni és azt huszonnégyért eladja: ki az igazi bűnös az ilyen árdragításban? És ilyen példa van néhány tacat. Ott, a hol a mérleg a háboru évi alatt kétszáz-háromszáz percentes nyereséget ért el és azokban a kávéházakban, a melyekben az áruk asztalról-asztalra, kézzel-kézre vándoroltak, sokkal több és nagyobb mérvű árdragítást követtek el, mint amennyire Magyarország összes detail kereskedője tíz év alatt képes lehetne. Azonban a gyárak messze vannak, a kávéházi üzletforgalom pedig nincs hatósági ellenőrzés alatt: a közönséggel pedig a detail-kereskedő érintkezik és ő érzi meg a közönség zabolódásának töviseit, még akkor is, ha ő semmi hibát se követett el.

Igen, vannak esetek, amikor elkövet és lesznek, amikor el fog követni. Ezek a hibák nem maradhatnak saba alatt. A kívül szemben a kereskedő ilyet tesz: mi tarthatná vissza azt

attól, hogy megtorlást keresen? Van a kereskedő kezében hatalom, a mely a följelenteni akarót megfélemlitse? Miért kell tehát nógatni, ösztönözni a publikumot; hogy csak keresse a denunciálás alkalmát és lehetőségét? És szabad-e ahhoz módot nyújtani, hogy akármelyik kereskedőt valaki hatósági eljárás nélkül, ítélet nélkül, egyszerű panaszos levél által is az ujságpellengérré tehesse és lemoshatatlan vádakat kenhessen rá?

Kereskedő és kereskedő: ez máskor is, ma is különböző fogalmakat fed. Kereskedő a nagy gyarmatarus, a fötéri üzletlajdonos, a külvárosi szatócs, az asszony, aki hadbavonult férje helyett vezeti az üzletet és az, aki a háboru alatt esapott fel, konjunktura-kihasználásra, boltosnak. Az egyik hibájáért, vagy bűneért, a többi nem vállalhat, nem is akar közösséget vállalni. De mindeniknek a tisztessége, amíg meg van, nem értéktelen holmi; joggal követelheti, hogy azzal egész könnyelműen ne bánhassanak. Az egész kereskedő osztály, pedig amíg legalább egy ötöd része minosen kompromittálva, (és ugy tudom, annyi még minosen) nem érdemi meg, hogy a város megtisztelő de súlyos megbízatásának ünnepi átadásra alkalmával őket előre, általánosságban lekisebbitő feltevésekkel illessék és ellenük a följelentéseket készenlétbe helyezték.

Ismételtem, ezeknek a soroknak nem az a célja, hogy a kereskedők érzékenykedését tolmácsolja. Csak egy higgadt, igazságos szó a közönséghez: akinek sérelme, panasza, bántódása van, amelyben a kereskedőt hibáának, bűnösnek látja, igyekezzék előbb meggyőződni arról, hogy igaza is van és csak akkor menjen a hatóságokhoz. De akkor ne sajnálja a fáradságot, és ne a posztoló rendőrhöz forduljon. Mert a háboru alatt, többnyire ideiglenesen is szolgáló rendőrtől sok mindent lehet megkövetelni; de hogyan tudhassa ő minden esetben a maga kis intelligenciájával megállapítani a tényleges árdragítás kritériumát, amikor gyakran a bírósághoz véleményt adó kereskedelmi és iparkamarának is súlyos fejtörést ad annak eldöntése? **Paragó Ronsó.**

Nincs többé román nemzetiségi politika. Budapestről telefonálja tudósítónk: Mangra Vazul román érsek metropolita egy esti ujságnak adott intervujában kijelentette, hogy román nemzetiségi politika nincs többé. Magyarországon csak magyar politika van. A nemzetiségi törekvések összeomlottak, a románok önként a nemzet szolgálatába állottak. Ellenégeink hasztalanul hordozzák körül az izgatás véres kardját. Régi meggyőződése volt, hogy Romániát a ruszétól politika veszélybe dönti. Magyar országon jó sorsba élnek, Romániában most szenvednek a románok. A központi hatalmak győzelme a román népnek érdekében áll.

Aradi pénzüintézetek beszámolója.

(Az Aradi Ipar és Népbank közgyűlése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Ipar és Népbank tegnap, vasárnap délelőtt tíz órakor tartotta rendes évi közgyűlését Szalay Károly királyi tanácsos elnöke alatt. A részvényesek nagy számban jelentek meg a pénzüintézeti beszámolón és élénk érdeklődéssel kísérték végig azokat a jelentéseket, melyek jogos büszkeséggel mutatják ki, hogy a takarékpénztár múlt évi működése eredményekben különösen gazdag volt. A részvényesek örömmel állapíthatták meg, hogy a múlt év az amugy is virágzó pénzüintézet történetében új forduló pontot jelent, amit a közgyűlésen megjelentek csakis annak a kitűnő vezetőségnek tudhattak be, mely szakszerű működésével az intézet élén áll. Meleg és szeretetteljes ünneplésben volt része ezért az intézet igazgatóságának, de különösen nagy bizalom nyilvánult meg Hehs Béla vezérigazgató működése iránt, aki igazán elismert s tekintélyes takarékká fejlesztette az Aradi Ipar és Népbankot.

A közgyűlést a megjelentek üdvözlésével Szalay Károly intézeti elnök nyitotta meg. Rövid visszapillantást vetett a múlt üzleti évre, majd jelentette, hogy a közgyűlés előtt 208 részvényt tettek le 3890 szavazati joggal és a beszámolón harminc részvényes jelent meg. A jegyzőkönyv vezetésére Szalay Károly dr. intézeti ügyészt kérte fel és annak hiteltelisére Avarffy Ferenc és Kálmán Ferenc dr. részvényeseket. Szép szavakban emlékezett meg *Institorisz* Kálmán elhunytáról, aki az intézetnek hosszú időn keresztül igazgatója volt. Javasolta, hogy örökítse meg a közgyűlés emlékét. Végül örömmel bejelentette azt is, hogy az intézet ez évi nyeresége százezer koronával több volt a múlt évinél, ami lehetővé tette azt is, hogy az osztalék felemelését határozza el a vezetőség. Ezután felkérte Hehs Béla vezérigazgatót az igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentések felolvasására.

Az igazgatósági jelentés mindenekelőtt rámutat arra, hogy a világháború harmadik évében az intézet helyzete kedvezően alakult. Nagy sikerrel járt az intézet vállalatának fejlesztése. Az Aradi Termény és Áruraktár, a Békéscsabai termény és áruraktár és a Békéscsabai árutorgalmi részvénytársaság legutóbbi üzleti éve szép eredménnyel záródott. Az Ipar és Népbank a Békéscsabai termény és áruraktár kétezer darab részvényéből az ezer darabot, amely eddig a Békéscsabai Takarékpénztár Egyesület tulajdonában volt, előnyös vétel útján megszerezte és így most már ennek a vállalatnak összes részvényei az intézet tulajdonában vannak, ami jelentékeny hatással lesz a takarékpénztár fejlődésére.

A mérleg 1916. évi tiszta nyeresége 530.347.41 korona, mely összegből levonandó az alapszabályok 139 §-a értelmében 5.250.000 korona részvénytörke 5 százalékos kamata 262.500 korona. Marad 267.847.41 korona. Ezen összegből fordítandó: a) 4 százalék a tisztviselői nyugdíj-alapra 10.713.88 korona, b) 1 százalék a hitelegyleti tartalékokra 2678.47 korona, c) 12 százalék az igazgatóság jutalékára 32.141.64 korona, d) 2 százalék a vezérigazgató jutalékára 5356.94 korona, tehát marad 216.956.48 korona, melyhez hozzáadva az 1915. évi nyereség-áthozatot 10.964.64 koronát, 227.921.12 korona azon összeg, mely a közgyűlés rendelkezésére állott. Azt indítványozta, hogy ebből az összegből részvényenként 20 korona kamaton kívül felülosztalékul 12 korona, vagyis 167.500 korona osztassék fel olyképen, hogy f. évi február 19-től kezdve a részvények 46. számú szelvényei Aradon, az intézet lőpénztáránál, Békéscsabán a nökinézetnél, Budapesten a Postai Huzal Első Takarékpénztár Egyesületénél 82 koronával bevanassanak. A fennmaradó 70.421.10 korona összegből fordítassék: a) a felügyelő bizottság díjazására 4000 korona,

b) a tisztviselők jutalmazására 7500 korona, c) jótékony célokra 2000 korona. Marad tehát 56.921.12 korona. Indítványozta, hogy ezen összegből 20.000 korona az általános tartalék-alapra fordítassék, míg a fennmaradó 36.921.12 korona, új számlán az 1917. évre átvitessék.

Megemlékezik még az igazgatósági jelentés arról is, hogy a múlt év folyamán kibocsájtott negyedik és ötödik hadikölcsönök gyűjtése körül is szép siker koronázta az intézet fáradozását. A negyedik hadikölcsönre 1.911.600 koronát és az ötödik hadikölcsönre 1.386.350 koronát jegyeztek az intézetnél. A takarékpénztár összes eddigi hadikölcsön jegyzései 7.452.750 koronát tesznek ki.

A felügyelő bizottsági jelentés elhangzása után Vajda István dr. emelkedett szólásra. Rövid beszédében szép szavakkal, esztelente azt a nagy és eredményes munkát, melyet az intézet a múlt évben végzett és amely meghozta részvényeseinek a méltó sikert. A részvényesek nevében kijelenti, hogy ezt az eredményt esztelentlen örömmel veszi tudomásul és indítványozza, hogy a kitűnő működésért szavazzon a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet az intézet igazgatóságának és különösen szavazzon meleg elismerést Hehs Béla vezérigazgatónak, aki az intézet vezetése körül a részvényesek legnagyobb bizalmát és elismerését érdemelte ki.

A közgyűlés a javaslatot egyhangulag elfogadta, elfogadta az igazgatóság javaslatait is és a határozatok kimondása után a közgyűlés az elnök elnökével ért véget. Jelen voltak Szalay Károly elnök elnök Avarffy Ferenc dr., Berecz Gábor, Bódy Bódog, Bohus Lajos báró, Bruckner Géza, Dobósschi József, Dusbaba Vilmos, Fetter Elemér dr., Gruber Hugó, Grób Ernő, Gyulányi Rezső, Hargittay Tihámér, Hehs Béla, Hehs Vilmos, Herold Antal, Hoffmann László, Holländer Miksa, Kálmán Ferenc dr., Kádas Kálmán, Kell Lajos, Kohn S. N., Lamzer János, Konicssek Sándor, Maresch Gyula, Priegl István dr., Polez József, Reicher Károly, Réthfalvy Jenő, Róna Jakab, Steiner Pál, Robitsek Samu, Szalay Károly dr., Szathmáry Mihály, Gellényi Géza, Steigerwald Alajos, Tagányi Sándor dr., Tagányi Gusztáv, Vajda István dr., Unger Ferenc, Walder Gyula, Wadowszky Gusztáv.

Az Aradi Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

vasárnap délelőtt a részvényesek nagy érdeklődése mellett tartotta ötödik rendes évi közgyűlést. A közgyűlést Weisz Márk intézeti elnök nyitotta meg. A jegyzőkönyv vezetésére Sugár Jenő dr. intézeti ügyészt, hiteltelisére Angel István dr. és Stengl Andor részvényeseket kérte fel.

Faragó Rezső, az intézet kiváló vezérigazgatója terjesztette elő az igazgatóság évi jelentését, amely kiemeli, hogy a betétek alakulása egy millió koronát meghaladó összeggel emelkedett. Az elmúlt évben kibocsájtásra került két hadikölcsönre mintegy két milliót, mind az öt hadikölcsönre pedig három millió koronát jegyeztek az intézetnél. A tiszta nyereség az előző évről áthozott 3488 korona 56 fillérrel együtt 59.256 korona 85 fillér, az igazgatóság azt javasolta, hogy ebből részvényenként tizenkét korona (6 százalék) osztalék fizetessék ki, a megelőző év tíz koronás osztalékával szemben, a tartalékalapok 75.000 koronára egészítsenek ki, az alapszabályszerű jutalékok után pedig 7649 korona az 1917. év számlájára vitessék át.

A felügyelő bizottság régi tagjait újból megválasztották, ezután Weisz Márk elnök a közgyűlést berekesztette.

A közgyűlésen jelen voltak: iltói Adler Andor, Angel István dr., Bárony Andor, Barta Sámson, Beamter Odón Pankota, Binéth Ignác, Bohm Géza, Brandeis Henrik, Buday Gyula, Cziráky Alajos, Czobor Ottó, Eisler Ede, Ecker Gyula, Erdős Pál, Faragó Rezső, Fiamm Miksa, Freud Fülöp, Földes Soma, Gallert Rezső, Gramberger Jenő, Hegyi Albert, Hegedüs Gyula, Homós Jenő, Hubert József, Igaz Sándor, Kaunar József, Kautmann Lajos, id. Keil Lajos, Keppich Zsigmond, Kneif Lajos, Kohn S. N., Kotzander Ignác, Krausz Gyula dr., Kutányi Ferenc, Lakatos Aladár, Leichter Lipót, Lérai Adolf, Márton

Jakab, Meer Armin, Riesz Mátvás, Salgó Pál, Stengl Andor, Somogyi Gyula dr., Scheffer Richárd, Szerényi Géza, Schreiber Vilmos dr., Schwartz Dezső, Schwartz Manó, Szűcs F. Vilmos, Tenner József, Vertán István, Vidor Sándor, Weisz Márk, ifj. Weisz Mór, Weiszberger Mór, az Osztrák-Magyar Bank aradi fiókja képviselőiben; Unger Ferenc elnök és Grób Jenő főnök helyettes.

Oroszok aknahrcai.

Mozgolódik az olasz tüzérség.

Budapest, február 19. (Hivatalos.)
A fohadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

Mackensen vezértábornagy hadserege és József főherceg vezérezredes arcvonala: Nincs különös esemény.

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala:

Lipnicadolnától keletre, a Narajowka mentén, az oroszok legelső árunk alatt felrobbantottak egy aknájratot és gyors utánnomulással megszállták a tölcserét. Egy ellentámadással visszazereztük. Brzezanytól délre az ellenség erős aknavető előkészítés után megkísérelt támadását visszavertük. Wolhyniában rohamcsapatunk sikeres vállalkozásokat hajtottak végre.

Olasz haretér:

Az utóbbi napokban az olasz tüzérség a hegységi arcvonalak néhány szakaszán is mozgolódnak kezdett, Tarrivist ismételtén lőtte. Ma reggel a 73. gyalogezred járőrei Assiagótól északra a Montezabiotól keletre fekvő ellenséges állások ellen intézett vállalkozásról 22 foglyot szállítottak be.

Délkeleti hadszintér:

A Wojusa mentén nincs különös esemény. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Felderítő tevékenység a nyugati fronton.

Berlin, február 19. (Hivatalos.) A nagytőhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Az arcvonal legtöbb helyén erős köd uralkodott, mely a tüzérségi és repülőtevékenységet korlátozta és csak felderítő előretöréseket tett lehetővé. Arokvédőink éberségén meggyúsult az ellenség számos vállalkozása. Felderítőinknek sikerült több foglyot beszállítani.

Keleti haretér:

Nincs ujság.

Macedóniai haretér:

Elgörsi csatározások és szórványosan tüzérségi tűz. Két ellenséges repülőgépet lelőttünk. — Ludenauri, első löszállasmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Angliát még ez évben békére kényszerítjük.

(Helfferich a buvárhajóharerről.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Helfferich kancellár, helyettes államtitkár a kormány nevében üdvözölte a mezőgazdákat, akiknek — mondotta — feladata, hogy Angliának kiéheztetési politikáját leverjék. Anglia ma Ausztráliából kénytelen a behozatalát eszközölni, ami háromszor annyi időt és hajóterületet vesz igénybe, mint az Amerikából való szállítás. A szigorított tengeralattjáró-harc következtében a behozatal most még szűkösebb lett. Angliát a szántó-telek harcterére kényszerítettük. Szükségleteinek kétötöd részét behozattal kénytelen fedezni, ha ezt sikerül meggátolnunk, döntő győzelmet értünk el. Jó gazdálkodással jó termést kell biztosítanunk, hogy megtörjük Anglia tengeri zsarnokságát és szabad fejlődést biztosítsunk Németországnak. Ha terveink jók, akkor 1917. évben letörjük Angliát és győzedelmekkel fejezzük be a háborút.

A Wolff ügynökség értesülése szerint azt a tengeralattjárót, amely huszonnégy óra alatt 52.000 tonnát süllyesztett el, Pors kapitány-hadnagy vezette.

A Wolff-ügynökség amerikai hírszolgálatával szemben, — melyek szerint a belgiumi kormányzás követelte volna a brüsszeli követtől, hogy a követség palotájáról az amerikai lobogót vegye le, — kijelenti, hogy az egész minden alapot nélkülöző légből kapott

koholmány és csak az a célja, hogy az Egyesült Államokat háborúra izgassa Németország ellen.

Newyork. Az Amerikán Linien hajóstársaság olyan matrózokat keres, akik bánni tudnak az ágyukkal. Az a hír, mintha a San Luist utnak indították volna, nem felel meg a valóságnak.

Genf. Hágából jelentik, hogy tíz nappal ezelőtt több gőzös indult el a brazilai kikötőkből Hollandiába, melyek eddig még nem érkeztek meg.

Hága. Buyenos-airesi jelentések szerint a német jegyzék megjelenése óta Braziliából csak három hajó indult el.

London. Low Dale 2540 tonnás angol gőzös elsüllyedt.

Róma. A Providentia olasz hajót német tengeralattjárók elsüllyesztették.

Francia miniszter támadása az orosz kormány ellen.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Doumergue francia miniszter pétervári utjáról intervjut adott, melynek nagy részét a cenzura nem engedte keresztül. A nyilatkozatban a francia miniszter erős vádakkal illette az orosz kormányt, amely hátráltatja a háborúra nézve fontos kérdések megoldását. Kijelenti a miniszter, hogy Oroszországban egyedül a társadalom maradt hű a szövetségeseihez. A francia miniszter támadásai az orosz po-

litikai körökben keserű csalódást okoztak.

Pétervári jelentések szerint Carskoje Seloban a cár elnöklete alatt minisztertanács volt, amely belpolitikai kérdésekkel foglalkozott.

Nikolajevics nagyherceg kaukázusi alkirályi méltóságáról lemondott.

Finnországban nagy politikai összeesküvést lepleztek le és több mint száz embert letartóztattak.

Cilinderes orvos a bakon.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Egy ismert fővárosi orvos keserves helyzetbe jutott a minap, amikor legesikorgóbb volt a fagy. Egy öklömnyi szene sem volt és nemcsak a páciensei dideregtek, hanem családjának tagjai is. Hiába telefonozott fűnek-fának, nagyszünetnek, kisszűnetnek, szénközpontnak, csak ígéretet kapott, amivel tudvalevően nem lehet befűteni. Végre szerzett valami klubban utalványt tíz mázsa szénre. Most már fuvarosról kellett gondoskodnia. Ez is három nap keserves tortúra volt és amellett egészen hiába való. Családját beszállásolta a fürdőszobába, ahol gázfűtés van, ő maga egy kávéházba igyekezett, hogy ott melegedjék. Reggel kilenc óra volt, amikor a köruton sietve, észrevett egy fűszeresholt előtt egy ugynevezett stráfszeke- ret, két hatalmas lóval — üresen. Sem a kocsi, sem a bakon — semmi és senki. Benyitott a boltba, összevásárolt egy kosár mindenféle haszontalan holmit, aztán ravaszul rátért a dologra.

— Nem fázna meg ott kőm a lóvaj? — kérdezte.

— Nem az enyimek.

— Hát kié?

— Egy fuvarosé. Három lódat hozott ide.

— Hol a kocsi?

— Itt a közelben részegeskedik egy pálinkamérésben. Már egy órája elment.

Nem tudom sajnálni az artistákat.

— Egy író megjegyzései. —

Zajgás és vita a kávéházban, izgatott és elkeseredett hangulat Budapesten, ahol vagy tizezer különböző rendű és rangú artista él: mert egy új rendelet egy csapásra beszüntette az esti és éjjeli mulatók működését. Soha nem lelkesedtem az egyén jogainak megnyirbálásáért, tehát valamely túlaradó örömmel az új rendeletet sem tudom köszönteni, mint ahogy azok sem örvendtek, akik az új rendeletet kiadták.

Együtt érzek mindenkivel, aki szenvedő, aki bajban van, de most ebben a pillanatban, a legjobb akarat mellett sem tudok felháborodni azon, hogy az országban akár ötvenezer artista, vagy artistatéle új foglalkozással lesz kénytelen megkeresni a kenyerét. Nehéz megszírni a szegény mulató tulajdonosokat, akik a háború alatt százazresek és milliómosok lettek.

Mi is történt eddig? Az éjszaka öröme és hangulata a tréfa, az ötlet, a muzsika, a pezsgő, a nő ezerszer keresettebb volt a háború alatt, mint régen. Ömlött a bankó, tolyt a pezsgő és az artisták legjobbjai 3-4000 koronás havi fizetést kaptak. Ne méltóztassék haragudni, de én most nem akarom félreverní a harangokat, sem azok miatt, akik esténként ötszáz koronát kaptak, de azokért a nőcskékéért sem, akik esténként tíz koronát kaptak és mégis gyönyörű

prémés bundát hordanak. Mert nem igaz, hogy ma kenyér nélkül maradna az, aki dolgozni akar. Nem sajnálom azokat az előkelőségeket, akiket az új rendelet facérokká tett, nem sajnálom azt, hogy az élet szürkébb lett, mert elvesztette az éjszaka tarkaságát.

Az élet majd csak újra színes lesz a háború után, Gyártás urék mulatóit majd csak megnyitják, amikor lesz elegendő szén.

De ha gyászolni akarok, a szivemben és az agyamban csak egyetlen érzésnek a gondolatnak van helye: siratom az elesett 18 éves magyar férfiakat, akikben a nemzet a legnagyobb értékeket veszítette el. Siratom az elesett munkásembert, aki nem fog feltámadni a háború után, vagy amikor lesz elegendő szén. Az özvegyké, az árváké, a gyászoló apáké és anyáké minden részvétem, mert nincsen földi hatalom, amely kárpótolja őket azért, amit elvesztettek. Az emberi kultúra legdrágább kincsei pusztultak el a nagy mészárlásban és nincsen közöttünk ember, aki ne reszketne most is valakiért és most sápitoznak körülöttem artisták miatt! Mondhatni, hogy az egész emberiség szenved, akkor hát micsoda sérelem esett az artistákon, akik eddig úgy arattak itthon, mint a baretéren a halál?

Már hogy éhen fognak halni? Dehogyan fognak ők éhen halni? Nincsen éhenhalás hajlandóság erre. De senkinek se kell most Magyarországon éhen halnia. A tizezer szegény ember közül egy se mondja, hogy nincsen pénze kenyérre, vagy burgonyára, mindegyik csak je-

gyet kért tőlem az élelmiszerhivatalban, ahol most dolgozom, mert van pénze, mert ma a hetvenesztendő ötven ember többet kap napszámba, mint amennyit kapott 18 éves korában. Az önkéntes ápolónők között igen előkelő dákák vannak, akik közönséges oselédszolgálatot is teljesítenek az ágyból mozdulni sem tudó sebesült katonák mellett. Akkor tehát a nem mindig mánás családból származó artistahölgyek is beállhatnak a pult mellé kiszolgálni, vagy a piacra a hatósági krumplit árulni.

Ami pedig az urakat illeti, az ő számukra természetesen munkaalkalom kínálkozik. Igaz, hogy csak tíz koronát fognak keresni naponta és nem ötszázat esténként.

Hat évvel ezelőtt egy krisztániai lap szerkesztőségében láttam Knut Hamsunt, a világhírű regényíró. A lap közgazdasági rovatát szerkesztette. Most pedig látom saját magamat a városháza levéltárának pincéjében és osztom ki az élelmiszer-utalványokat. Tíz könyvet írtam, a nevem idegenben is jelentett valamit és ennek dacára még büszke is vagyok arra, hogy egy igen hasznos kerék vagyok a váradi háborús közigazgatás gépezetében.

Nohát, ha Knut Hamsun az Aftenposten gazdasági rovatában dolgozik, én élelmiszerjegyeket írok, akkor Gyártás Dezsőnek se derogáljon a liszteszek hordása a hatósági útletekbe és Gárdos Manó, vagy Cinci is beállhat kofának a városi kertgazdaság sátra alá. Hiába, nem tudom őket sajnálni.

Antal Sándor.

— Nincs kifogásuk, ha én használom a szekeret?

A doktor letette névjegyét. A kereskedő elolvasta az ismert nevet s megszólalt:

— Semmi kifogásom. De talán telefonoznának a fuvarosnak?

Ezt meg is tették. A kereskedő bejelentette, hogy a kocsis részeg, elhagyta a szekeret. Azt a választ kapta, hogy a fuvaros is részeg. Ez az örvendetes hír gyors cselekvésre

indította az orvost. Elegáns városi bundájában cilinderral a fején felült a bakra s közibe eserdítve a lovaknak, kihajtatott a pályaudvari csúzdóhoz. Ott felrakatott a szekerre tiz mázsás szenet, maga mellé ültetett egy ott lebzselő napszámot s nagy triumfussal hazavitte a zsákmányt, majd visszahajtott a szekérrel a fűszerbolt elé. Olesó volt a fuvardija s legalább nem is kellett a kocsisal civódnia.

Öt millió márkát csalt ki Kupferné.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A paratlan szédelősi affér hősnője, Kupfer asszony csalásai, a bűnügyi vizsgálat során egyre nagyobb arányuaknak bizonyulnak. Az eddig kiderült részletekből az látszik, hogy ez az asszony valósággal felhalmozta a milliókat. Hihetetlen összegeket sikerült kicsalni a legrövidebb idő alatt.

Azt már megirtuk, hogy mikor a Kurfürstendammon megnyitotta nagy élelmiszer „központját”, azzal szédítette el az embereket, hogy naponta több ízben álltak meg a terhes szekerek az üzlet előtt és raktak le róluk óriási mennyiségű élelmiszereket, amelyeket aztán a cég raktáraiban halmoztak fel. Ez a nagy sürgős forgás, ez az állandó áruszállítás mind arra való volt, hogy az emberek bizalmát felkeltse és a hatást Kupferné el is érte. Most kiderült, hogy az óriási mennyiségű élelmiszer csupa olesó partéka volt, amelyet potom pénzben lehetett összeharásolni. Főleg nagy mennyiségű sórt raktározott be, amelynek zsákja nem került többé 10 márkánál. Természetes, hogy ilyen módon a hitelezők, az üzletfelek mindig nagy tömegű árut találtak a raktárakban. Igen nagy tömegben halmozott fel ugyan csak olesó és silány leveskonzerveket, amelyekből néhány száz márkáért vagonrakományokat lehetett kapni. Olyan élelmiszereket, amelyeknek van értékük és amelyeket csak kéz alatt lehet vásárolni, csak a privát háztartása részére vásárolt Kupferné.

Hogy Kupferné milyen ravaszággal szerzett pénzt, annak bizonyítékául a vizsgálóbíró elmondotta a berlini újságíróknak, hogy egyik üzlettársának, aki nagyobb összeggel vett részt a vállalatban, egy alkalommal felmutatott egy hadseregőparancsnokságtól érkezett sürgőnyt, amelyben közlik vele, hogy a neki járó egy millió márkából ötszázszert a Dresdenerbank berlini fiókjánál befizették. Egy más alkalommal egy másik résztes társának távirati értesítést mutatott meg, amely szerint 510 vagon heringe adtak fel címére. Természetesen mindakat távirat hamisítvány volt.

Érdekes az is, hogy az üzletben pénzzel résztvevők, a betéti társaság tagjai nagyobb részt nők voltak, akik könnyebb szívvel bízták egyes társnőjükre ugyszólván egész vagyonaikat, mint a férfiak. Ma még át sem lehet tekinteni a passzívák összegét. A hitelezők körében negy-öt millió márkára teszik. Az aktívák mérlegét sem lehet felállítani, mert azok nagy részét majd perrel kell a csódtomegnek megszereznie. Egyetlen hitelező két millió marka követelést jelentett be a csódtomeggondnoknál.

Mindeseket meg meg kell vizsgálni a tömeggondnoknak, aki február 22-ikére hívta össze a hitelezőket.

Ma a múlt év decemberében kezdett gyanussá válni Kupferné asszony üzletvezetése. Egy nagy, előkelő berlini cég szintén kedve kapott az asszonnyal való társulásra, de mielőtt nagyobb összeget tekintet volna be, megnézte december elején az üzlet könyveket és

azok igen rossz benyomást keltettek, de megtudta azt is, hogy Kupferné már régóta antedatált csekkkel dolgozik. És mindezek ellenére még december második felében is akadt pénzéhes emberek, akik a kilátásba helyezett nagy haszon reményében százezreket bíztak rá Kupfernére.

Közgazdaságunk gyökereig egészséges.

(A képviselőház ülése.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Az országgyűlési képviselőház ma délután ülést tartott. A képviselők csak lassan gyülekeztek az ülés előtt és Tisza István gróf miniszterelnökön kívül csak Jankovich Béla kultuszminiszter és H. deghéty Imre horvát miniszter voltak jelen, amikor Szász Károly elnök negyed négy órakor megnyitotta az ülést. Jelentette a képviselőháznak, hogy Haus tengernagy elhunytá alkalmával részvét táviratot küldött, melyre a vezérkar főnökétől köszönő levelet kapott.

Rakovszky István közbeszól: — Ki a vezérkar főnöke?

Hammersberg László: Ki az az ur?

Szász Károly kijelenti, hogy a sajtó útján napok előtt közzé volt téve a köszönő levél, melynek aláírása ez volt: eszászár és királyi vezérkari főnök. Bejelenti ezután az elnök, hogy az összeférhetetlenségi bizottság március 2-án fogja tárgyalni Hamory László dr., Baross János és Simonyi Semadam képviselőknek összeférhetlenségi ügyeit. Ezután bemutatja Debrecen és Székesfehérvár törvényhatóságának az általánosan kötelező polgári segéd-szolgálat behozataláról szóló átiratát és Kolozsvár és az Omge mezőgazdasághoz szükséges iparcikkek maximálásáról szóló kérvényét. Ezek után a Ház áttért a miniszterelnöki jelentés folytatódó tárgyalására.

Szilassy Zoltán volt az első felezőaló, aki a mezőgazdák érdekében beszélt. Kijelenti, hogy a gabonárák emelését nem szabad eltiltani, mert a gaszáknak a mostani magas árak mellett sincs pótolva az állat állományokban beállott veszteségek. A kormány intézkedéseit egyébként mindenben helyesli és így a jelentést elfogadja.

Palugyay Mária gróf: Bizalmatlan a kormányban háboru előtti és háboru politikája iránt, a jelentést nem veszi tudomásul.

Gratz Gusztáv dr. Erdély háboru kártérítését sürgeti és közgazdasági életének helyreállítását. A háboru után várható közgazdasági helyzet kétségtelenül sok terhes nehézség előtt áll. A hadikárok megtérítése, az özvegyek és árvák ellátása és a csökkent munkaerők pótlása, nagy gondokat okoz. Nem szabad a jövőt optimista szemmel nézni, a nehézségek egész sorozata vár reánk. A többi hadakozó nemze-

tek sorában aránylag mégis jó helyzetben vagyunk, mert nemzeti vagyónk nem csökkent, kiadásaink egyrésze pedig megtérül, másik része saját kezeinkben maradt. A forgalmi és az állami üzemek sok pótlásra és kiegészítésre szorulnak, amelyek nagy kiadásokkal fognak járni, éppen ezért nagy lesz a jókezeslet. Ez takarékoságra int. A termelésünket fokozni és kivitelünket növelni kell. Adatokkal bizonyítja, hogy eddig a Balkán volt legfőbb kiviteli piacunk és ezután is az fog maradni. Ezért tisztázni kell a Németországgal való kereskedelmi viszonyunkat, mert Németország az osztrák-magyar monarchián keresi az utat az orient felé. Ebbe igen sok tényező beleszól. Szükséges a kiviteli eljárásunknak egyszerűsítése és gyorsítása. Meggyőződése, hogy miután közgazdaságunk gyökereig egészséges, a nehézségeket le fogja győzni. Mindent meg kell tennünk a többtermelés szempontjából. A jelentést elfogadja.

Bosnyák Géza: Támadja a kormányt, a mely egyes intézkedéseiben kisajátítja a magyar nemzetet. Bizalmatlan iránta és a jelentést nem veszi tudomásul.

Napirend után szavazásra bocsátották Tóth János indítványát, melyben javasolja, hogy a képviselőház 3-8-ig tartsa üléseit. A képviselőház többsége az indítványt elvetette. A legközelebbi ülés holnap lesz. Napirend a vita folytatása.

LEGUJABB.

Meggel 2 órakor érkezett telefonjelentés.

A duma-kormány ellen. — Olaszország nem bírja a blokádot.

Pétervár. A Birseviya Wjedomosti jelenti, hogy a dumát február 27-ére hívták egybe. A megnyitó ülésen az összes miniszterek meg fognak jenni. A kormány nem ad hivatalos programot, csupán a cár leiratára hivatkoznak. Az új választások megtartását függőben hagyják. A miniszterek elhatározták, hogy a legesekélyebb kormányellenes manifesztációra testületileg elhagyják a dumát.

A tizenegy letartóztatott дума képviselő ügyének érdekes utójátéka van. Gueskov, a hadiipar főbizottságának elnöke tanácskozásokat folytatott Miljukovval és Gurkovval és több дума képviselővel és oly határozati javaslatot szövegeztek meg, mely szerint a munkáspárti képviselők nem követtek el büntetendő cselekményt, letartóztatásuknak komoly következményei lehetnek. Ezt a határozati javaslatot a cárnak is bemutatták.

Milanó. Több felső-olaszországi postahivatal hirdetményt adott ki, mely szerint a postaforgalmat Angliával korlátozták.

Newyork. Január 28-ika óta egy municions hajó sem indult el Amerikából.

Laganó. A Corriere de la Sera tiltakozik a semleges hajóforgalom teljes szünetelése, valamint az ellen, hogy az entente-kikötőkben az entente-forgalom is a semmire csökkent.

Az Italia a kereskedelmi hajózás elmaradásáért hevesen támadja a kormányt és azt írja, hogy Olaszország nem bírja ki ezt sokáig.

Klubhelyiségben játszhatik a színház.

(A belügyminiszter döntése. — Az aradi színház és mozikat bezárták.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A miniszterelnöknek a színházakat, mozikat és mulatóhelyeket bezáró rendelete oly hirtelen és váratlanul érkezett, hogy előreláthatóan a zavarok és kellemetlenségek egész halmaza fog felszínre kerülni. A kapkodás, a tanácsatlanság, a fejvesztettség már tegnap megnyilatkozott.

Az Aradi Közlöny szombaton éjjel Budapestről megkapta a telefontudósítást a miniszterelnök rendeletéről. Amint meg is írtuk volt, azonnal érintkezésbe léptünk Szendrey Mihály szinigazgatóval, kivel tudattuk, hogy a rendelet — országos érvényű s míg szándékairól kikérdeztük, egyben figyelmeztettük a rendeletnek egy pontjára, amely a város első tisztviselőjének jogot ad — rendkívül fontos és alaposan megokolt esetekben — egy-egy előadás tartására.

Talán a rendelet e pontjának helytelen értelmezése okozta, hogy a színház tájékán még öregbitették a zavart. A tegnapi előadás alkalmával ugyanis Polgár Sándor, a színház rendezője a függöny elé lépett és tudatta a közönséggel, hogy — a színház változatlanul játszik tovább s felkérte a közönséget, hogy látogassa továbbra is a színházat, mert az aradi színháznak van elég fűtőanyaga, tehát a kormányrendelet értelmében a „felsőbbség” engedélyt adott az előadások megtartására. A felsőbbség tudunkkal ezt az engedélyt nem adhatta meg és nem is adta meg, tehát a közönséget a lapok informálták helyesen, amikor azt írták, hogy hétfőn a színházban nem lesz előadás. A hatóság, amely a hivatalos lapot vasárnap még nem olvasta, semmiféle intézkedést nem tett.

Igy a közönség nem tudta, mit gondoljon, és mit tegyen, úgy annyira, hogy ma délután szerkesztőségi telefonunk állandóan a kérdésektől hangzott: — Lesz-e ma előadás a színházban és mozikban?

A mai nap folyamán aztán megérkezett a hivatalos lap a városházára, ahol azonnal intézkedtek a színház és a mozik bezárása iránt. Szendrey Mihály szinigazgató, valamint a mozgósínházak tulajdonosai kijelentették, hogy a színházak elegendő fűtőanyaggal rendelkeznek s azért Kintzig János főispánt kérték fel, hogy küldjön táviratot Tisza István gróf miniszterelnökhöz, valamint Sándor János belügyminiszterhez, hogy engedjék meg ezen az alapon ez intézetek működését. A válasz minden bizonynyal megérkezik a holnapi nap folyamán, addig azonban úgy a színházat, mint a rendeletben megjelölt más helyiségeket Aradon is zárva kell tartani.

Fájdalom, a legnagyobb bizonyosság szerint, minden jel arra mutat, hogy a kormány nem fog kivételt tenni Araddal és így a színház alkalmazottai a legválóságosabb helyzet előtt állanak. Az Aradi Közlöny tegnapi számában megemlékezett erről az eshetőségről, egyszersmind elsőnek fordult a társadalomhoz, amelynek nem szabad megengednie, hogy Arad színészesaládjai esetleg nyomorogjanak. Tettük ezt azonban nagy általánosságban, mert tudtuk azt, hogy elsősorban a szinigazgató, másodsorban Arad város vezetősége mindent meg fog tenni, hogy a baj el ne mérgesedjék. De nem tudjuk eléggé hangoztatni, hogy a közönségnek is mindent meg kell kísérelnie arra nézve, hogy ez a százötven család kenyér nélkül ne maradjon.

A színháznak megtakarított pénze nincsen. Ami volt, a királyunkért való országos

gyász alkalmával elköltötték, úgy hogy azóta bármily jól ment is a színház, négyezer koronánál többet félretenni nem tudtak. A múlt hét — színházi műnyelven szólva — gyenge volt s így e négyezer koronából már e heti gázsi fizetésének pótlására ezer koronát kellett venni. A fennmaradó összeg három-négy napra elegendő, aztán a nélkülözés ásitó sivarsága tekint az aradi színészekre.

Ismerjük annyira az aradi színházba járó közönséget, hogy nem fog késni valamilyen uton módon a színészek segédelmére sietni. Elő kell járni ebben azoknak a szervezeteknek, kluboknak, kaszinóknak, egyesületeknek, amelyeknek helyiségeiben a kormány megengedte a tizenegyes zárórat.

Ezekben a helyiségekben lehetne olykor-olykor előadást rendezni

színészeinknek, amelyeket természetesen csak az illető klub vagy egyesület tagjai látogathatnának, de ezzel is elérnők, hogy némi segítséget nyújthatnánk a játszani nem tudó színészeknek és családjaiknak.

Hogy ez az ötlet nem kivihetetlen: Erre nézve már precedens is van. Elvi jelentőségű az a belügyminiszteri döntés, amelyet Sándor János belügyminiszter intézett Nagyvárad város polgármesteréhez. Karácsonyi János dr. címzetes püspök ugyanis táviratot intézett a miniszterhez közölve, hogy Nagyvárad polgármestere nem akarja megengedni a jótékony célu előadásokat a katolikus kör nagytermében. A polgármester ugyanis éppen azért tagadta meg az engedélyt, hogy elvi döntést provokáljon a kormánytól. Ez sikerült, mert tegnap délelőtt a polgármester ezt a táviratot kapta:

Nagyvárad város polgármesterének!

„Karácsonyi János dr. címzetes püspök, mint a nagyváradai Katolikus Kör elnökének hozzám intézett táviratára s a jövőre nézve további eljárás végett értesitem, hogy a 618—1917. m. e. számú kormányrendelet a klubhelyiségekre, nyilvános étkezőhelyiségek kivételével, nem vonatkozik. Sándor János, belügyminiszter.

Ez a döntés igen nagy fontosságú abban az irányban, amelyet telyetettünk. Ennélfogva a klubok, egyesületek és kaszinók helyiségei nyitva fognak állani színházi előadások számára. Ez a kérdés kedvezően eldöntöttnek tekinthető a belügyminiszter táviratával. Most már a többi kizárólag az aradi színház vezetőségének agilitásán és az aradi egyesületek függeségén mulik, tudnak-e ebben az irányban a színészek felsegítésének uemes céljára egyezni?

Egyébként ma délután a városháza illetékes köreiben az a hír terjedt el, hogy Nagyváradon és Temesváron ma is játszanak a színházak és mozik.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Baró Bánffy Dezsőné zsaroló. A Bánffy Dezső báró örökösei ellen megkísérelt zsarolás története Degré Vilmos dr. kiadatási eljárása újabb komplikálódott, mert kiderült, hogy Degré osztrák állampolgár. Így Ausztriát fogják megkeresni, hogy Degré kiadatását kérje. Gombos Sándor és Grüntold Jakab szabadlábúra helyezéseért a védők előbb 4000, majd 20000 korona biztosítékot ajánlottak től, a vizsgálóbíró azonban ennek dacára úgy határozott, hogy a vádlottakat fogva tartja. Degré Vilmos védelmét Várady István dr. budapesti

ügyvéd, amikor a zsarolások és csalások kiderültek, letette. Erről értesítette Kaiser József ügyvédet, Degré amsterdami képviselőjét. A holnapi polgári tárgyaláson eszerint Degrét senki sem fogja képviselni.

§ Felmentették a banktolvaj anyját. A budapesti törvényszék ma tárgyalta a Magyar Pesti Kereskedelmi Bank kárára elkövetett 47.000 koronás lopás ügyét. A bíróság bebonyosítottak vette, hogy Farkas Jánosné nem tudott a pénz lopott voltáról, hanem úgy tudta, hogy fia sorsjátékon nyerte az összeget. Ebben az ügyben tehát beszüntette ellene az eljárást, mivel azonban katonaszökevény fiának lakást adott, átkísértette a honvéd hadbíróság Conti-utcai fogházába.

Anglia háborúra

uszítja Amerikát.

(Wilson kerüli az összettközést.)

— Saját tudósítónk telefontelentése. —

A Times washingtoni jelentése szerint az amerikai hadüzenet e héten bekövetkezik. Roosevelt lesz a háboru esetén a tengerészeti miniszter és Roon lesz pedig a hadügyminiszter. Lansing ujságírók előtt egy intervjuban úgy nyilatkozott, hogy Amerika a háboru előesetében áll.

Washingtoni jelentés szerint Examer, az amerikai német nemzeti szövetség elnöke most visszavonta azt a nyilatkozatát, amelyet egy intervjuban nemrég tett s amelyben kijelentette, hogy kezességet vállal, hogy az Amerikában élő hárommilliónyi német nyomban hajlandó fegyvert ragadni Amerika mellett, ha kitér a háboru. A szövetség elnöke most kijelentette, hogy ez akkor saját véleménye volt és társai arra nem hatalmazták fel. A nyilatkozat ellen naponta még most is százával kapta honfitársainak tiltakozását és ezért kényszerült kijelentéseit visszavonni. Amerikában azt beszélnek, hogy a Morgan cég Franciaország részére huszonöt amerikai nagy lapot vásárolt meg. Egy texasi képviselő nyilatkozta ki is mondotta, hogy a Hears sajtó teljesen semleges és az is fog maradni és Amerikának nem lenne szabad Anglia érdekében fegyvert fogni, mert az Uniónak saját érdekében kell felhasználni municióját és pénzét.

A Reuter-ügynökség jelentése szerint az amerikai kormány hajlandónak mutatkozott a német kormány javaslatát elfogadni. Erre nézve kedvező jelnek tekintik azt is, hogy Grev, Gerard nagykövet helyettese, fontos diplomáciai missziót kapott. Ugy hiszik, hogy az amerikai kormány a háboru elkerülését most ismét valószínűnek tartja és az elnök is a háboru elkerülésére törekszik.

A Vossische Zeitung jelenti: Az amerikai békebarátok és a háboruspártiak élénken küzdenek egymással. A parlamenti többség ellensége a háboru uszító sajtónak.

Protopopov beszélgetése egy német bankárral.

(Sajtó tudósítók telefonjelentése.)

A jelenlegi orosz belügyminiszter Protopopov, a mint az Aradi Közlöny annak idejében jelezte is, nagy támadásokat állott ki az orosz sajtó nagyobb organumaitól azért a beszélgetésért, amelyet Warburg német bankárral folytatott s amely annak idején a német lapokban megjelent.

Még 1916. nyarán, midőn Protopopov a dumának alelnöke volt, Stockholmban beszélgetést folytatott egy ismeretes német személyiséggel. Ez a nevezetes személyiség, akinek neve csak most jelent meg a nyilvánosság előtt: Warburg hamburgi bankár volt. Az orosz lapok, amelyeket az angol követség inspirált, a beszélgetésből kifolyólag hevesen támadták a duma alelnökét, amely arra indította Protopopovot, hogy egy moszkvai lapban a Ruszkoje Slowoban nyilatkozatot helyezzen el a beszélgetés tartalmáról.

Protopopov szerint a beszélgetés Németország gazdasági helyzetével foglalkozott. Német ellenese rámutatott az ellenséges sajtó mértéktelen túlzásaira, amely szerint Németország is inség előtt áll. Ha az élelmiszerek kiadását korlátozták is: ez a korlátozás nem egyéb, mint kényszereszköz arra nézve, hogy Németország, amennyire csak lehetséges, folytassa tudja hosszabb ideig a háborút.

— Warburg — folytatta tovább Protopopov — megkísérelte bebizonyítani, hogy a háborúnak továbbfolytatása teljesen céltalan s csak újabb áldozatokat és vérpatakokat hozna magával, amelyek azonban végül is semmi praktikus eredményre nem vezetnének. Anglia az egyedüli bűnös e világháborúban. S ennek vagyoni és vérbeli áldozataiban Anglia barátsága Oroszországra nézve nem előnyös, mert mindíg esalópolitikát üzött s végül is minden szövetségét megsejtta. Vagy elfelejtette-e már Oroszország az 1878-iki esztendő, ahol hadseregének nagyogó tettei is semmivé lettek abban a pillanatban, midőn Angolország flottája megjelent a márványtengeren.

— Erre azt felelte — mondja tovább Protopopov — hogy második Sándor cár 1877-ben a Törökország elleni hadüzenet után azonnal levelet intézett Ferenc József császárhoz és királyhoz, amelyben felszólította őt, hogy Oroszországgal együtt masirozzanak be Törökországba. Ferenc József elutasította ezt az ajánlatot Oroszországnak egyedül kellett Törökország ellen mennie. Nemsokára erre Andrassy Gyula gróf és Lord Beaconsfield között egy osztrák-magyar-angol egyezmény jött létre, amelynek következtében Angliának köteleességévé tették, hogy flottáját elküldje a márványtengerre, miheiyt az orosz csapatok Konstantinápoly előtt állanak. Mig Ausztria-Magyarországnak ugyanakkor az orosz határon kétszáz ezer embert kell koncentrálnia.

— Ez a történet azt bizonyítja be — folytatta tovább Protopopov, — hogy Anglia teljesítette azt a köteleességét, amelyet az egyezmény tőle kívánt, a dunai monarchia ellenben adós maradt a megígért kétszáz ezer ember összpontosításával. Ez a történelmi tény ad az oroszoknak reménységet arra, hogy Anglia ezuttal is tudni fogja, mivel tartozik szövetségeseinek. Warburg a fejtegetések megcáfolásába nem ment bele, ellenben ismételte azt a nézetét, hogy a háborúnak folytatása céltalan annyival is inkább, miután Németországnak nincsenek hódító tervei, csupán határainak jogos

kiigazítására törekszik. Kurlandnak Németországhoz kell tartoznia, mert nemzetiség, vallás és nyelv tekintetében teljesen idegen test Oroszország testében. Lengyelországnak önálló állammá kell lennie és ennek megalkotása az igazságnak cselekedete lesz. Németország nem szándékszik Belgiumot annektálni, ezzel ellentétben egyedül Anglia törekszik az uralomra, de szövetséges társaiban nem bizik s azért tiltotta meg nekik, hogy az ellenfeleivel külön békét kössenek.

Protopopov erre azt felelte, hogy a különbéké követelésének kérdése nem Angliából hanem Oroszországból indult ki, csupán Londonban kapott hivatalos pecsétet.

Eddig tart Protopopownak a Ruszkoje Slowoban közzétett nyilatkozata. Jellemző, hogy ugyanebben a lapban Olsufjew grófnak is megjelent egy nyilatkozata, mely ugyancsak a stockholmi beszélgetéssel foglalkozik, amelyen a gróf is részt vett. E nyilatkozat tartalma azonban megcáfolja Protopopov irásának legtöbb adatát.

Hogyan kell az aradi kereskedőknek árusítani?

(A városi tanács határozata az ellenőrzésről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mint ismeretes, március 1-től fogva megszűnnek Aradon a hatósági üzletek és a lisztet, cukrot és a többi népelemezési cikket kizárólag a kereskedők fogják forgalomba hozni. Azok a kereskedők, akik részt akarnak venni az árusításban, iparigazolványukkal személyesen, vagy megbízottjuk útján tolvó hó 20., 21 és 22-én (kedd, szerda és csütörtök) délelőtt 9-től 12 óráig jelentkezzenek a kereskedelmi és iparkamara irodájában, ahol az árusításra vonatkozó összes tudnivalókat írásban fogják megkapni. A kamara már most figyelmezteti a kereskedőket, hogy csak azok vállalkozzanak az árucikkek eladására, akik érzik, hogy a hatóság által megkívánt összes feltételeknek pontosan meg tudnak felelni. A később történő jelentkezéseket a kamara nem veheti figyelembe. A városi tanács követeléseit a kereskedőkkel szemben a következők:

A város élelmiszerközpontot állít fel, amelyet báró Exterde Kálmán, Arad város helyettes főszámvéveje vezet teljes felelősséggel. Ő fogja a cikkek utalványozását is elvégezni.

Az árusítást elvállaló kereskedők kötelesek a liszt, illetőleg egyéb élelmiszer teljes eltoyása előtt az átvett jegyek alapján újabb mennyiségről gondoskodni. Újabb mennyiségre azonban csak az esetben tarthatnak igényt, ha legalább egy zsáknak megfelelő lisztjegyet tudnak felmutatni.

A kereskedők a kiszolgálási napokon is csak a bemutatott B. igazolvány alapján szolgálthatják ki a lisztet és tartoznak meggyőződni arról, hogy a lisztzelvényen feljegyzett adatok a tőzslap adataival megegyeznek-e? Kötelesek továbbá a lisztzelvényt sajátkezűleg, vagy üzleti alkalmazottuk által levágni. Ha a visszaélésnek bármilyen gyanuja merülne fel, tartoznak azt a városi élelmiszerhivatalnak azonnal tudomására hozni.

A kereskedők kötelesek az üzletükben feltűnő helyen kifüggeszteni az eladandó cikkek kicsinybeni eladási árát és azt pontosan tartani. Ugyancsak tartoznak a kereskedők üzletük utcai bejáratánál kifüggesztendő táblán a közönség figyelmét felhívni arra, hogy a hatóság megbízásából milyen minőségű lisztet (nullás, kenyér, vagy főzölisztet) árusítanak. Egy-egy kereskedő csak kétféle lisztet, még pedig, vagy nullás és kenyér, vagy pedig főző és kenyérlisztet árusíthat. Csomagoló papírt 5 kilogrammig 2 fillért számíthat fel a kereskedő a maximális áron feül. Az árusító kereskedőknek olyan jegyzéket kell vezetniök, amely feltünteti a lisztzelvény törzsszámát folyó szám sorrendben, a kiszolgált adagok mennyiségét és minőségét. Ezt a jegyzéket a lisztjegyek kiszolgáltatása alkalmával adják át a városi élelmiszerhivatalnak. A kereskedők a városi élelmiszerhivatalban a megfelelő árucikket csak a beszoigáltatott jegyek és készpénzfizetés ellenében kaphatják meg.

Amennyiben a kereskedők a jegyrendszer alapján forgalomba hozott árucikket jegy nélkül, illetőleg rosszul kiállított jegy ellenében adnak el, vagy a lisztzelvényeket nem saját maguk, vagy alkalmazottaik vágják le és a város által megállapított összes feltételeket pontosan be nem tartják, nemcsak, hogy az árusításból zártnak ki, hanem a rendőri büntető bírósággal az eljárást is megindíttatja a hatóság.

Azokon a napokon, amelyeken árusítás nincsen, a kereskedő a lisztet előre csomagolni köteles és köteles a csomagokon a súlyt feljegyezni. Amennyiben a feljegyzett számnál kevesebbet tartalmaz a csomag, a kereskedő büntetésben részesül és többet nem árusíthat. A hatóság sűrű egymás utánban fogja őket ellenőrizni és amennyiben a legcsekélyebb szabálytalanságot tapasztalják, az árusítást tőlük az élelmiszerhivatal megvonja. Minden kereskedő legelső sorban saját érdekét védi akkor, amidőn az előírásnak pontosan igyekszik megfelelni. A vásárló közönséggel szemben köteles a kereskedő előzékenységet tanusítani.

VAROS ES MEGYE.

Szenet vesz a város.

— A bérkocsisok panasza. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A gazdasági szék ma délelőtt Lócs Rezső h. polgármester elnöklésével ülést tartott. A Magyar Általános Hitelbank 30 vagon szén szállítására tett ajánlatot a városnak. A gazdasági szék javasolja a szén megvételét.

Az aradi bérkocsis iparosok ma Faragó Gyula törvényhatósági bizottsági tag vezetésével küldöttségileg jelentek meg Lócs Rezső h. polgármesternél és előadták, hogy Aradon nem lehet takarmányt kapni, nem tudják az éjjelnappali szolgálatot folytatni, a hiányos takarmányozás miatt egyre több és több lovak hullik el. Ha a helyzeten nem segítenek, kénytelenek lesznek iparukat beszüntetni és lovaikat eladni.

A gazdasági szék elhatározta, hogy a tanácsnak előterjesztést fog tenni szőna, takarmány és korpá beszerzésére, amelyet önköltségi árban fognak a bérkocsisoknak átadni. Végül a városi földök bérbeadására vonatkozólag a gazdasági szék a parcelláknak 6 évre való kiadását fogja a tanácsnak javasolni, mert a 2—3 esztendő bérleti szerződések a földnek a bérlő részéről való kiuzsorázását eredményezik. A hosszabb bérletektől tanya-rendszer kialakulását remélik és a sertéshizlálás és baromfi tenyésztés fellendülését.

Amerika újabb jegyzéke a monarchiához.

(Az Unio szakításra készül. — Kőrmönfont kérdés egy előre tudott válaszáért.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécsből jelentik: Az amerikai Egyesült Államok itteni nagykövete ma a császári és királyi közös külügyminiszteriumban egy „aide-memoiret” nyújtott át, amely magyar fordításban így hangzik:

— 1915. december 9-én a 4167. számú jegyzékben, amely az Ancona ügyre vonatkozott az Egyesült Államok kormánya kifejtette azokat a nézőpontokat, amelyek őt a tengeralattjáróknak a tengeri hadjárásban való tevékenységük tekintetében irányítják. Ezek a nézőpontok a korábbi időpontban a német kormánnyal szemben világosan jutottak kifejezésre és az amerikai kormány azon nézetén volt, hogy a császári és királyi kormánynak ezt tudomására juttatták. A császári és királyi külügyi kormány 1916. december 14-én az 5735. számú jegyzékkel válaszolt, amelyben kijelentette, hogy sem megfelelő tudomása nincs a Németország és az Egyesült Államok között folyt eszmecsereiről, sem azon a nézetén nincs, hogy az arról szerzett teljes tudomása elég volna az Ancona eset megítélésére, mert ez esetből folyó kérdések más természetűek. Mindamelllett a cs. és kir. külügyi minisztérium 1915. december 29-én az 5949. számú jegyzékben (válaszul az 1915. december 21-én kelt 4715. számú jegyzékre) ezt jelentette ki: „ami az igen tisztelt jegyzékben kifejtett azt az elvet illeti, hogy ellenséges magánhajók, amennyiben nem tanúsítanak ellenállást, nem semmisíttetnek meg, mielőtt az utasok biztonságba jutottak, a cs. és kir. külügyi kormány abban a helyzetben van, hogy lényegében osztozzon a washingtoni kabinet felfogásával.”

Az osztrák-magyar külügyi kormány továbbá a Persia gőzhajó elsüllyesztése alkalmával 1916 január havában kijelentette, hogy noha nincs értesülése erről az incidensről, azon alapelveknél fogva, melyekhez az Ancona ügyben hozzájárult, hajlandó volna vezetni magát, ha kitűnnék, hogy Ausztria-Magyarországot ez ügyben felelősség terheli. Egyidejűleg a német kormány 1916 február 10-iki jegyzékével az osztrák-magyar kormány kijelentette, hogy „minden bármily célból ügyekkel felszerelt kereskedelmi hajó csupán egy körülmény által veszíti el a békés jármű jellegét és, hogy „tekintettel ezekre a körülményekre az osztrák-magyar tengeri haderők parancsot kaptak, hogy az ilyen hajókkal a a hadihajók módjára bánjanak el.”

E nyilatkozat értelmében valószínűen az osztrák-magyar tengeralattjárók a Földközi-tengeren oly hajókat süllyesztettek el, amelyek amerikai polgárok voltak. Néhányat e hajók közül, mint például a Secondó és Welt Prinz angol gőzhajókat az osztrák-magyar lobogók alatt járó buvárhajók figyelmeztetés nélkül megtorpedózták.

A bécsi amerikai nagykövet ez esetekről felvilágosítást kért, de eddig feleletet nem kapott. Egyidejűleg az 1917. január 31-iki német kijelentéssel, amely a tengerek bizonyos részeit, az entente államok partjait, tengeralattjárók által veszélyeztetettnek jelentette, a cs. és kir. külügyi kormány közölte, hogy Ausztria-Magyarország és szövetségesei 1917. február 1-től kezdve „mindennemű hajózást az elzárt területen belül minden eszközzel meg fognak akadályozni.”

— A fentiekből bizonyára azt lehet következtetni, hogy az Anconagözös esetében tett és a Persia eset tárgyalása alkalmával megújított kijelentés minden lényeges körülmény tekintetében azonos azzal, amelyet a császári német kormány 1916 május 4-iki jegyzéke tartalmazott és amely így hangzik: „Az általános nemzetközi jogi alapelvek tekintetbe vétele mellett a kereskedelmi hajók feltartóztatása, átkutatása és elpusztítása dolgában ily hajókat sem a tengeri hadi területre nyilvánított részein belül, sem azon kívül nem fogunk figyelmeztetés és emberélet megmentése nélkül elpusztítani, csak akkor, ha ezek a hajók menekülnek, vagy ellenállást kísérelnek meg,” és hogy ezt a kijelentést az osztrák-magyar kormány 1916 február 10-iki és 1917 január 31-iki nyilatkozata által többé kevésbé megváltoztatta.

Mint hogy ennek folytán az Egyesült Államok kormánya kétségeket támaszt eme nyilatkozatok, különösen az utóbbiak értelmezése tekintetében, végleg és világosan tájékozódni akar arról, hogy milyen álláspontot foglal el a cs. és kir. külügyi kormány ilyen körülmények között a tengeralatti hadjárat vezetése dolgában és, hogy az Ancona és a Persia eseteiben tett kijelentései megváltoztattaknak, vagy visszavontaknak tekintendők e?

Bécsből jelentik: Diplomáciai körökből szerzett értesülés szerint a külügyminiszteriumban a jegyzék tartalmát behatóan fogják tárgyalni a nemzetközi jog szempontjából és csak azután adják meg a választ.

Börtönre ítélt amerikai német főkonzul.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Amerikából érkezett jelentések szerint San Franciskóban ma hoztak ítéletet a német konzulátus személyzetének összeesküvése dolgában. San Franciskóban tudvalevőleg nem rég vádat emeltek Bock német főkonzul, Schick helyettes konzul, Brunken német katonai attasé, Crovicy Károly magán-detektív és ennek titkárnője Kornell Margit ellen. A vád az, hogy az említettek összeesküvést készítettek elő, hogy a kanadai hadgyárakat felrobbantsák s ezzel merényletet követek el az amerikai semlegesség ellen.

Schmiedt Lajos a Herkules Boodder nevű hajógyár alkalmazottja tette meg a feljelentést Bock főkonzul ellen, aki megkérte arra, hogy legyen részese egy összeesküvésnek, melynek célja több municiógyár felrobbantása lett volna. A gyári alkalmazottnak bombákat kellett volna elhelyezniük akikötőben levő municiót szállító gözöskre. Azt is bevallotta a feljelentő, hogy a chicágói raktárakat, melyekben Anglia számára óriási lőszerkészletek voltak felhalmozva, szintén fel kellett volna robbantani. A St. Crevleyben levő municiók kocsikat szintén fel kellett

volna robbantani, ezeken kívül a hercules boodderi és a dachovai hajógyárakban szintén bombákat kellett volna elhelyezni. Kihallgatásánál előadta Schmiedt azt is, hogy azt mondták neki, hogy a hüvelyes vetemény szállítmányok közé kell elrejtetni a pokolgépeket. Ilyen pokolgépeket akartak vele elhelyeztetni az Oroszországba menő hajókra is.

A feljelentő hivatkozott Kohlberger hadi gyári munkásra, aki tanuja volt az összeesküvésnek. Amikor azonban ezt meg akárták idézni, kiderült, hogy jelenleg fegyházban ül egy másik összeesküvésben való részvétel miatt. A tárgyaláson a vádlottak büntessége beigazolódtott s ezért egyenként három évi börtönre és tizenötezer dollár pénzbüntetésre ítélte a bíróság őket.

Tizenötezer koronás adomány.

— Uj gyógymód Aradvármegye közpórházában a tüdőbetegek részére.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Csöndben és zajtalanul, amint azt már Arad igazán áldozatkész és jótékony társadalmától megszoktuk, — nagylelkű adományt, illetve alapítványt juttatott el egy aradi uricsalád Aradvármegye közpórháza részére. A jótékony adományozó a közelmúltban elhunyt Goldsmidt Miksa terménykereskedő özvegye, aki tizenötezer koronás adományt küldött Aradvármegye alispánjához azzal a rendelkezéssel, hogy ezen összegből a vármegye közpórházában szereljenek fel egy kvarctény gyógyszobát, ahol a tüdőbetegeket ezen új gyógymóddal kezeljék.

A vármegyénél természetesen nagy örömmel és köszönettel fogadták a nagylelkű adományt és Zimmermann Károly dr., a közpórház igazgató főorvosa már nagyban buzgólkodik is azon, hogy az adományozó akaratát teljesítse. Egy külön kis gyógytermet fognak erre a célra berendezni, ahol kettő, esetleg négy kvarc-fény lámpa felszerelésével rövid időn belül megkezdik a tüdőbetegek gyógykezelését, — az új gyógymóddal. Az orvos tudomány már nagy eredményeket ért el az új gyógymóddal, amelynek külön szociális jelentősége van a szegénysorsu betegek részére, mert lehetővé teszi számukra, amit eddig csak a jómód tett lehetővé: a magaslati klíma használatát.

A kvarc-fény-lámpák ugyanis, amelyekkel nemsokára Arad vármegye közpórházában is megkezdik a gyógyítást, — teljesen pótolják a magaslati klíma hatását s ugyanolyan külső és belső behatások mellett gyógyítják a beteget, mintha az illető ott üldülne Sváje legmagasabb klímájú szanatóriumában. A kvarc-lámpa ugyanazon ultra-viola sugarakkal gyógyít, mint a világhírű „Lepin” gyógytelep 2800 m. magasságban. — És a mi a fő: rendelkezésére fog állani minden szegény embernek, aki a bajára gyógyulást keres.

A rendkívül humánus adományozás krónikájához tartozik még, hogy azt Löwinger Miksa dr. kórházi főorvos tanácsára tette a jótékony adakozó. A kiváló főorvos évek óta házi-orvosa a jótékony családnak s a nagylelkű elhatározásnak az ő ötlete adott formát, a szegény tüdőbetegeknek pedig új gyógyforrást.

Az „ARADI KÖZLÖNY”

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és donánytözsdeben is: Egyes szám ára 12 fillér.

Szterényi József és Vázsonyi Vilmos az iparcikkék maximálásáról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A magyarországi városok kongresszusának előkészítő bizottsága tegnap délelőtt Bányászati és Erdőgazdálkodási minisztérium elnöklésével ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy összeroglató memorandumban ismeretlik a kormánnyal a városoknak a jövő gazdasági évre szóló kívánásait. A legfontosabb kívánság az, hogy a kormány maximálja az elsőrendű iparcikkék árát.

A városok kongresszusának határozatával kapcsolatosan Szterényi József országgyűlési képviselő a következőket mondotta:

— Az elsőrendű iparcikkék maximálásának szükségessége már vitán felül áll. A városok kongresszusának állandó bizottsága aznap a kérésével, hogy a kormány maximálja az elsőrendű iparcikkék árát, egyáltalán nem állt fel valami új követelést, hanem csupán hangot ad egy óhajtnak, amely benne él az ország elfogulatlan közvéleményének tudatában.

— Nincs szó itt agráriusokról és merkantiliztákról, csupán szegény, a háború által egyformán sújtott fogyasztókról. Senkisémet mondhatja például, hogy a közönséges munkásruhák árának maximálása, amelyek jelenleg négyszáz százalékkal drágábbak, mint a háború előtt, nem egyformán érdeke a vidéki és a városi lakosságnak. A kormánynak meg kell találnia a módot, hogy mint a mezőgazdasági termékeknel tette, úgy az ipari, elsősorban a ruházati cikkeknel is befolyásolja és szabályozza az árakat és szükség esetén csupán a legszükségesebb cikkek előállítását engedje meg.

— Ugyancsak elhatároztuk, hogy felirunk a kormánnyal, hogy valamennyi kontingentált élelmiszer a személyi adagokat országosan rendezzék. A mai helyzet az, hogy amikor az egész ország népe egyformán szenved, áldoz vért és vagyont a háború szerencsés kimenetelének érdekében, a polgárság egyik része inkább jölkölközik, mint a másik része és Nagyváradon például más az élelmiszer-adag, mint Debrecenben. Ez az állapot tovább fenn nem tartható. Vázsonyi Vilmos országgyűlési képviselő az elsőrendű iparcikkék maximálására vonatkozólag a következőket mondotta:

Altitól azért vonakodik a kormány az elsőrendű iparcikkék árát maximálni, mert ez a maximálás az áruk különböző materiája és minősége folytán, amelyeket végre is nem lehet minden egyes esetben tekintetbe venni, igazságtalanságokra vezetne. Hát rendelje el a kormány, hogy bizonyos elsőrendű, például ruházati cikkekkel a gyárak a különböző, a háborús takarékos elvét respektáló anyagú és minőségű típusokat gyártsanak, amelyeknek árát azután nem okozna különösebb gondot országosan meghatározni, mert hiszen az anyag és minőség egységes volna. Ilyen típusokat lehetne gyártani például a cipőkben, a fehérneműekben, a férfi-öltönyökben stb. Ez még mindig nem jelenti a szabad kereskedelem megfojtását, mert hiszen a tehetségszerű embereknek akkor is módjukban fog állni, hogy finomabb holmikot vásároljanak maguknak. De még mindig jobb, ha mindnyájan egyforma darócruhában jelenünk meg a halálos karneválon, mintha egy törpe minoritás selyemben és pompában büszkélkedik ott, ugyanakkor, amikor a többség rongyokba burkolódva didereg. Azelőtt kenyérrel is szásztele

minőségűt sütöttek, míg mostan király és kol-dus, szó nélkül, mindnyájan bolenyagszunk a kukorica-liszttel sült kenyérbe.

H I R E K.

Elhalasztják az Arany ünnepélyt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: Az Arany János ünnepélyt március 2-án nem tartják meg Nagyszalontán. Szász Károly képviselőházi alelnök, aki a parlamenti küldöttséget vezeti az ünnepélyre, értesítette Tatar Balázs nagyszalontai főgimnáziumi igazgatót, hogy a súlyos közlekedési viszonyok miatt most lehetetlen küldöttségek összeállítása, kéri őt és Tisza Kálmán grófot, az ünnepély fővédnökét, hogy az ünnepélyt halasszák egy kedvezőbb időpontra, talán májusra, amikor az új termés kedvezőbb kedélyeket hangol Magyarországon és a háború is újabb fordulóra jut. Hiszen ugyanis az egész év Arany János emlékezetének van szentelve.

Heinrich Gusztáv, az Akadémia főtitkára tudomása szerint is a képviselőház alelnöke kérte az ünnepély elhalasztását, mert a mai viszonyok között lehetetlen a küldöttségek összeállítása.

— Miksa főherceg a szultánnál. Konstantinápolyból jelentik: Miksa főherceg a Károly király trónralépését notifikáló, külön küldöttséggel ma délelőtt tizenegy órakor ideérkezett. Nagy ünnepségekkel fogadták.

— A miniszterelnök Bécsben. Budapestről jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök ma este Bécsbe utazott, hogy az osztrák és közös miniszterekkel gazdasági tárgyalásait folytassa.

— Az aradi magántisztviselők diszoklevele Kintzig Jánosnak. Az aradi magántisztviselők egyesülete legutóbbi közgyűlésén tiszteletbeli tagnak választották meg Kintzig Jánost. Arad város főispánját, aki mindig nagy rokonszenvvel viseltetett és sok jóakaratot tanúsított a magántisztviselők iránt. A tiszteletbeli tagságról szóló díszes kiviteli oklevelet ma délelőtt adta át a főispánnak a magántisztviselők egyesületének küldöttsége, amelynek tagjai voltak: Bokor Alajos egyesületi elnök, Salgó Pál társelnök, Deutsch Izso dr. ügyész és Marót Sándor titkár. Bokor Alajos elnök rövid, szép beszédben üdvözölte a főispánt és többek között a következőket mondotta: Méltóságos főispán ur! Nemesak magántisztviselők, hanem Arad város hű polgárai is vagyunk, azért fokozott örömmel látjuk Méltóságodat Arad város főispáni székében, ahonnan városunk fejlődését ellenőrizheti és irányíthatja. Nagytudása, széles látóköre, a gazdasági ügyek iránti helyes érzéke, kiváló energiája és városunk iránti szeretete megtermik Arad városa részére munkásságának áldásos gyümölcsét. Szeretett főispán ur! Vegye a tiszteletbeli tagságát igazoló oklevelet oly szívesen, mint amilyen szívesen, mint amily szeretettel adjuk azt át. Isten áldja! Isten éltesse sokáig! Eljenzés közben mondott meleg köszönetet a főispán a figyelemért, amit ő kitüntetésnek vesz. Ez, ugymond Kintzig János, csak sarkalni fogja őt abban, hogy a jövőben erejéhez és a lehetőséghez képest még intenzívebb munkásságot fejtson ki a köz, Arad város polgársága érdekében úgy társadalmi téren, mint a nép élmezési ügyéért. A város hivatalnok, tisztviselő osztálya iránt mindig meleg érdeklődéssel viseltetett és ez változatlanul marad meg a jövőre is. Újból megköszönte a szép figyelmet és a küldöttség vezetőjétől átvette a diszoklevelet.

— Halálozások. Általános és őszinte mély részvételt keltett Verzar Istváné, Verzar István vármegyei árvaszéki ülnök feleségének halála. A lelki jószágért minden társadalmi rétegben nagy tiszteletben állott urinó hosszú szenvedés után ma reggel halt meg és mély gyásszal borított elhunytával több előkelő aradi családot, számtalan tisztelőt és igen sok szegényt, akiknek ő volt hűsége támaszuk és segítőtük. Zabor Andor tb. főjegyző felesége édesanyját gyászolja, Telmányi Emil hegedűművész nagynénjét siratja elhunytával. Temetése kedden délután 3 órakor lesz a Battyány-utca 7. számú házból.

Rétháti Kóvér Béla élete 31-ik évében meghalt. Február 20-án délelőtt 10 órakor szentelik be holttestét a József főherceg-ut 8. számú házban és Repszegre szállítják, ahol 21-én délelőtt 11 órakor a családi sírboltban helyezik örök nyugalomra.

— Az elliant pénz. Berlinből írják: Az elmúlt hónapokban gyakran megtörtént, hogy kereskedők pénzesleveleket adtak fel más városokban lakó hitelezők címére és amikor a címzettek megkapták a pénzeslevelet, bankjegy helyett közönséges papírost találtak bennük. A pénzeslevelek felvétele a legnagyobb körültekintéssel történik Németországban. A lezárt és lepecsételt pénzeslevelet a postahivatalnok szigorú pontossággal megméri és súlyát jegyzékbe vezeti. Ennek dacára egyik meglepő ilyen eset a másik után ismétlődött. Legutoljára Berlinből feleadtak egy pénzeslevelet Luxemburgba, amelyre rá volt vezetve, hogy tartalma egy ezermárkás bankjegy. A hivatalnok lement, jegyzékbe vezette, hogy a levél 27 és fél grammot nyomott. Amikor Luxemburgban a címzett tanuk jelenlétében felebontotta a levelet, csak üres papírost talált benne. A vizsgálat megalapította, hogy a levél külseje teljesen sértetlen volt, ellenben a súlya két grammot csökkent. Ez a rejtély, amely nagyon gyakran megismétlődött, végre megoldást nyert. Kiderült, hogy a feladók a borítékba tett üres papírlapot könnyen illő, de azért a nedvességet el nem áruoló folyadékkal itatták át, rendszeresen étterrel, vagy alkohollal. A folyadék a fűtött postahelyiségben és a fűtött mozgóposta-kocsin természetesen elliant és a levél súlya egy-két grammot csökkent. Ilyenformán a postakincstár minden esetben kénytelen volt megfizetni a feladónak, vagy a címzettnek a levélben jelzett összeget, mert sem a feladó, sem a címzett nem látszott gyanusnak. Amióta rájöttek erre a furfangos csalásra, meg is szűnt.

— A petróleum megdrágulása. Az aradi kereskedelmi és iparkamara közli, hogy a vasuti fuvardíj emelése következtében a petróleumfinomító vállalatok drágábban adják a petróleumot és így a kereskedők is kénytelenek drágábban árusítani a világító kőolajat. Mivel a finomító vállalatok literenként 4 fillérrel emelték fel a petróleum árát, tehát máától fogva Aradon literenként szintén 4 fillérrel lesz drágább és így egy liter petróleum 54 fillérbe fog kerülni. Aki ennél drágábban adja a petróleumot, árdragítást követ el.

— Eljegyzés. Kármol Manó Arad és Klein Rózsika Galsa jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— Árverés a vasuton. A magyar királyi államvasutak Arad állomásán 1917. február 26-án délelőtt 9 órakor 1 zsák, 1 láda pótkávé 135 kg, 4 darab márványlap, 1 láda öntött vasformák, 1 láda varrógép alkatrészek fognak nyilvánosan, bírósági eljárásán kívül a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés, valamint az azonnali elszállítás kötelezettsége mellett, elárvereztetni.

LEGUJABB.

Réggel 3 óraker érkezett telefonjelentés.

Páris nem érintkezhetik Londonnal. — Támadásra készülnek a németek Calais ellen.

Az Egyesült Államok összes polgárait plakátokon hívták fel minden városban, községben és faluban, hogy jelentkezzenek önkéntesen katonai szolgálatra.

A háború első hónapja, tehát 1914 szeptember óta most történik meg először, hogy a londoni lapok nem érkeztek meg Párisba. Az angol posta több nap óta szintén nem érkezett meg. Párisban nagy a nyugtalanság emiatt, mert nem tudják mi az oka a késésnek, katonai-e, vagy pedig a német tenger-alattjáró miatt szakadt meg az összeköttetés a két szövetséges ország közt.

A Rjecs jelenti: Az orosz külügyminisztérium egy semleges határolm közvetítésével tárgyal Németországgal és Ausztria-Magyarországgal, abból a célból, hogy ezek engedjenek szabad utat Sassonovnak, akit a cár londoni nagykövetté nevezett ki és Angliába kellene utaznia. Az orosz kormány Tarnovszky Adám gróf és Bernsdorf gróf nagykövetek utazása által alkotott precedensekre hivatkozik.

Az amerikai sajtó nagy örömmel tárgyalja, hogy Németország és Amerika között meg egyezés készül az amerikai állampolgárok biztosítására. Reméli, hogy ezek a tárgyalások lehetővé fogják tenni a háborús bonyodalom elkerülését.

— Fővárosi színészek mozgalmá a játszási tilalom ellen. Budapestről telefonálja tudósítónk: Beöthy László színigazgató ma délután értekezletre hívta össze a Népepera, Magyar Színház és Király Színház tagjait. Az értekezleten a színigazgató közölte tagjaival, hogy kiadja mindenkinek félhavi gázsiját. Közölte azt is, hogy memorandumot fognak készíteni a belügyminiszterhez, a melyet küldöttségileg nyújtanak át Teleky Sándor gróf vezetésével. A memorandumban kérni fogják a játszási tilalom felfüggesztését, vagy azt, hogy a rendelet olyanképen változtassa meg a miniszter, hogy hetenkint legalább egy-két előadást tartassanak. Kijelentette az igazgató, hogy ezeknek az előadásoknak a jövedelmét a tagok fizetésére fogja fordítani. A memorandumban utalni fognak arra, hogy Berlinben harminc és Bécsben tizenhét színházban folytatók még ma is előadásokat. A memorandumot Gábor Andor írja.

— Letartóztatás miatt emaradt „szenzáció.” Közöltük néhány nappal ezelőtt, hogy az aradi rendőrség letartóztatta Bogazani Károly 38-dik gyalogezredbeli közlegényt, a várbeli kórház ápolóját, mert betörést követett el Mann Adolf dr. Aradtól távol lévő ezredorvos bezárt lakásában, s több ezer korona értékű arucikkot lopott el. A fiatal bűnöst most hallgatták ki a fendőrségen és büntársait is nyomozzák. A korán elzúllott legényke igen érdekes vallomást tett. Kijelentette ugyanis: ha a betörés után gyorsan le nem tartóztatják, akkor azóta szenzációs büntényt követelt volna el. Azonnal el is árulta a „szenzációt”. Azt tervezie, hogy éjszaka behatol Weisz Dávid Kossuth-utcai nagykereskedő áruraktárába és klovotja azt. Ez a terv azonban megmaradt.

A Petit Parisien jelenti: Stone szenátor törvényjavaslatot nyújtott be, hogy azokat a lapokat, amelyek hamis hírek közlésével háborúra izgatnak és kiélesítik az Unió és a központi hatalmak közti bonyodalmat szigorúan büntessék meg. A Newyork Times azt követeli, hogy Bryant békepropagandája miatt száműzzék. A lap hevesen támadja Man kongresszusi tagot, aki erélyesen izgat a háború ellen és ezt a nyilatkozatot tette: Isten tudja hova jutunk, ha az Uniót háborúba kergetik. Amerikai sajtókörökben nagy reménységet fűznek ahhoz, hogy Green volt berlini diplomatát Penield mellé osztották be a bécsi nagykövetségre.

A Vossische Zeitungnak jelenti Madridból: Spanyolországban általános az öröm, hogy a németek a spanyol hajózás részére utat engedtek Cette franciaországi kikötőbe.

Genfi jól értesült körök szerint a németek Calais és Dünkirchen ellen hatalmas támadást készítenek elő.

A Wolff-ügynökség jelenti este: Messinestől délayugatra és Armentierestől északra angol támadásokat visszavertünk. Különböző keleten a ködös időjárás és nyugaton az erős hideg a harcok tevékenységét maggátolja.

— Halálozás. Dézsi Jánosné, Dézsi János városi végrehajtó neje, folyó hó 18-án életének 45-ik évében elhunyt. Temetése 20-án délután 4 óraker lesz, az aradmegyei kórház halottas házából. Férjén és öt gyermekén kívül kiterjedt rokonság gyászolja.

— A vaddisznóhus ára Varjassy Lajos polgármester a közéletmezési bizottság javaslatára február hó 17-től további rendelkezésig a belügyminiszter rendeletével nyert felhatalmazás alapján Arad sz. kir. vár területére nézve a vaddisznó husának kilogrammonkénti árát 4 korona 50 fillérenben állapította meg.

— Köszönetnyilvánítás. Az aradi „Anyavédő”-egyesület „Zita”-alapjának gyarapítására újabban Reisinger Sándorné 200, Mairovitz Emilné 200, báró Urbán Ivánné 200, az Aradi Első Takarékpénztár 50, az Aradi Ipar- és Népbank 20, az Aradi Kereskedelmi Bank 20, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank főkéje 20, Kremer Alajosné 20, Holländer Miksáné 10, Weisz és Benjamin-cég 10, Fischer Mórné 10, Lászlai Sándor 10, Schwartz N. 10, Geller L. 10, Deutsch Testvérek 10, öz. dr. Tólnai Jánosné 10, Hoffmann László 10, Weisz Endréné 10, Dános Gyuláné 10, Steiner Ferenc 10, öz. Laczay Józsefné 10 koronát, az „Anyavédő”-egyesület segélyezésére pedig: Schulhoff Károlyné 10, Halmay Andorné 100, az Aradi Első Takarékpénztár 1000, Winter Adolf és neje 20, Szabó Albertné 100, Fránkl S. József Pohl Károly koszorujának megváltása címén 50, Stauer-József 200, Ottenberg Tivadar 200, Weisz Dávid 40, Salacz Dezsóné 20 koronát, Ernyei Mórné 5 kgr. babot, 2 kgr. diót és 1 kgr. mákot, Menczer Adolf Pankotáról 12 drb. gyermek fehérneműt adományozott. A nagybecsu adományért ezután mond köszönetet az Anyavédő-egyesület. — Az aradi „Patronázs”-egyesület segélyezésére Diósi Ignác fia Lajos egy waggon tuzifát, az aradi légszeszgyár 10 m m. kokszt, Wild Jánosné 60 drb. süteményt, a „Viktória” segély- és hitelintézet 200

korona s az aradi Polgári Takarékpénztár 50 korona készpénzt adományozott. A nagybecsu adományért ezután köszönetet mond az aradi „Patronázs”-egyesület.

— Irásmunkák, sokszorosítások. Állandó gyors- és gépiró iskola. Internacionális javító műhely: Ziffer és Hollosz gépgyártásánál a főpostával szemben. 377

— Szivarkahüvelyek Jagers I és Fia cégénél.
— Kerpel kulcskönyvtár új pótyjegyzéke megjelent. 901

MOZGÓKEP SZÍNHÁZ.

* Az Apolló és Uránia mozgószínház további intézkedésig nem tart előadást.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A Pénzüntézetli Központ mérlege.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Pénzüntézetli Központ igazgatósága február 17-én tartott ülésében megállapította az 1916-iki esonka üzleti évről szóló mérleget, mely a felügyelő-bizottság által való megvizsgálás után a közgyűlés elé kerül. Az üzleti év alakszerűen június 1-ével kezdődött s így hét hónapra terjedt, de a szervezés csak július elején, a rendes üzleti tevékenység pedig csak november végén — a végleges helyiségbe való beköltözés után kezdődhetett. A mérleg adatai a következők: Vagyon. Pénztári készletek 2,910,953.87 korona. Bankkövetelések és egyéb rövid lejáratra elhelyezett tőkék 114,989,453.17 korona. Adósok értékpapír és egyéb fedezet mellett és állami pénztárjegyek 29,826,273.38 korona, összesen 147,176,684.92 korona. — Töher. Saját tőkék: „A” sorozatu üzletrészek 3,414,000 korona (34,140,000 korona n. é. „A” sorozatu üzletrészek befizetett első 10 százaléka), „B” sorozatu üzletrészek 100,000,000 korona. Veszteségi tartalékalap 25,000,000 korona. Összes saját tőkék 128,414,000 korona. Idegen tőkék 17,397,100.51 korona. Átmeneti tételek és kamatok 198,700.18 korona. Nyereség 1,166,888.28 korona, összesen 147,176,684.92 korona.

A nyereség-veszteség számla adatai a következők: Kiadások: Költségek: 508,508.09 korona. Jótékony adományok: 82,187.50 korona. Az üzletrészek illeteke: 421,640 korona. Egyéb illetek és adók: 305,139.80 korona. Szervezési költségek: 190,350.78 korona. Berendezési költségek: 190,467.81 korona. Nyereség: 1,166,884.28 korona. Összesen: 2,824,172.71 korona. Bevételek: Kamatok: 2,824,172.71 korona. Összesen: 2,824,172.71 korona. A nyereség hováfordítására vonatkozólag az igazgatóság a közgyűlésnek azt fogja indítványozni, hogy az alapszabályoknak megfelelően hitelessék 6 százalék osztalék fejében az „A” sorozatu üzletrészekre 118,849,14 korona; utaltassák a rendes tartalékalapba 10 százalékos javadalmazás fejében 116,688,42 korona; a veszteségi tartalékalapba 10 százalékos javadalmazás fejében 116,688,42 korona; a nyugdíjalapba 3 százalékos javadalmazás fejében 35,006,52 korona és a fennmaradó 779,651,78 korona fizetessék a magyar királyi államkincstárnak a „B” sorozatu üzletrészek osztaléka fejében.

Az igazgatóság ezután jóváhagyólag tudomásul vette az ügyvezetőségnek több bejelentését, így azt, hogy a Pénzüntézetli Központ felajánlotta tagjainak, hogy osztalékszelvényeiknek beváltását elvégezni hajlandó, amely irányban eddig mintegy 200 intézet adott megbízást. Jelentette továbbá az ügyvezetőség, hogy eddig 54 esetben kértek a Pénzüntézetli Központtól revíziót, még pedig részben scanálás, vagy fuzió előkészítése végett.

Az igazgatóság ezután több pénzüntézetnek rendkívül hiteit szavazott meg, többek között

beli felezésre vállalkozóhoz hozott határozatot és végül az ügyvezetés indítványára Sándor Kálmán igazgató helyettese nevezte ki. A közgyűlést április közepe felé tartják meg, amikor a legtöbb pénzintézet már megtartotta a maga közgyűlését, mert kívánatos, hogy a Pénzügyintézetek Központ közgyűlése alkalmával mindenkor már át lehessen tekinteni a hazai pénzintézetek előző évi ügyvitelét és eredményeit.

Az Aradi Kereskedők Takarékpénztár Egyesülete tizenharmadik közgyűlését tartotta vasárnap, **Varjassy Lajos** polgármester intézeti elnök vezetésével, aki a közgyűlést megnyitva, szép szavakkal mutatott rá a hivatáskörre, amely a háború alatt a szövetkezőkre hárult és amelynek az igyekezett is megfelelni. A jegyzőkönyv hitelesítésével **Grallert Rezső** és **Schwarz Manó** szövetkezési tagokat bízta meg.

Az igazgatóság évi jelentését **Faragó Rezső** vezérigazgató terjesztette elő. A jelentés kiemeli a megye vidékre nyúló tevékenységet, amelyet a szövetkezők a heti befizetés mellett történt hadikölcsön-jegyzések körül elért és a melylyel közel két és fél millió összegű jegyzést gyűjtött. A tiszta nyereség 88.005 korona 61 fillér, amelynek alapszabályszerű felosztása után a felszámoló évtársulat minden törzsbetéte után 130 korona tőke és 18 korona 50 fillér haszonrész jut.

Ezután a választások következtek. Azokat, akiknek megbízatása lejárt, a közgyűlés újból megválasztotta; a felügyelő bizottság új tagjává **Kehrer Károly** kir. tanfelügyelőt, az igazgató választmány új tagjává **Weisz Miksa** magánzó, nyugalmazott szeszgyári igazgatót választották meg.

Huszonöt koronás osztalék. Az aradi termény és áruaktár részvénytársaság vasárnap délelőtt tartotta hetedik rendes évi közgyűlést **Szalay Károly** elnöklésével. Az igazgatóság részvényenként 25 korona osztalék kifizetését hozta javaslatba. A közgyűlés megnyitása után a jegyzőkönyv vezetésére **Grosz Miklós** titkár, hitelesítésére **Wadovszky Gusztáv** és **Bódy Bódog** részvényeseket kérte fel. A csinosan szerkesztett igazgatósági és felügyelő bizottsági jelentéseket **Grosz Miklós** titkár olvasta fel. A közgyűlés ezeknek tudomásulvétele és a felügyelő bizottság újbóli megválasztása után véget ért.

A szerkesztésért felelős
Endryánszky Endre távollétében
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezenrovatt alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.)

Nagyon szép fehér paraffin

gyertyát

regyes beosztásban 7 koronáért kilónként, belső hadszinterületre is szállít 1261

Gonda Nándor,
áruforgalmi vállalkozó **Déván.**

Limbeck János és fia első m. kir. szab. erckoporsó gyára és temetésrendező vállalata.

Özv. rétháti Kövér Béláné szül. **Possod Ursula** a saját, ugyszintén a számos más rokon, jóbarát és jóismerős nevében is, fájdalomtól megtört szívvel tudatja, a forrón szeretett és felejthetetlen jó férj, illetve nagybácsi sógor, unokatestvér és rokon

rétháti Kövér Bélának

folyó évi február hó 17-én esteli 11 órákor életének 8-ik, zavartalan boldog házasságot 25-ik évében, hosszas szenvedés után, a Mindenható bölcs akaratához képest bekövetkezett gyászos elhunytát.

A felejthetetlen kedves halott földi maradványai Aradon, József főherceg-ut 8. számú gyászházban, folyó évi február hó 21-én, délelőtt 10 órákor, a római katolikus anyaszentegyház szertartásai szerint történt beszenteles után, Reiszegre szállítatnak és ott folyó hó 21-én délelőtt 11 órákor, utólagos beszenteles után, a családi sírboltban fognak örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szent-mise áldozat a boldogul lelkü üdvéért folyó évi március hó 8-án délelőtt 9 órákor Aradon, a főtisztelendő minorita atyák szentegyházában fog a Mindenhatónak bemutatattani.

Áldás emlékére! Béke hamvainak!
Arad, 1917. február hó 18. 21

Limbeck János és fia első m. kir. szab. erckoporsó gyára és temetésrendező vállalata Arad.

Verzár István a saját, ugyszintén az alólírottak és számos rokon nevében is fájdalomtól szívvel tudatja, hogy hön szeretett felesége

Verzár Istvánné

szül. rétháti Kövér Szilárdka,

f. évi február hó 19-én, reggel 7 órákor, 49 éves korában hosszu szenvedés után, a Mindenható bölcs akaratára szerint jobblétre szenderült.

A felejthetetlen kedves halott földi maradványait f. hó 20-án d. u. 8 órákor a Batthyány-utca 7. sz. gyászházban, a róm. kath. egyház szertartásai szerint történt beszenteles után a felső temetőben, levő családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

Az engesztelő szent-mise áldozat f. hó 22-én d. e. fél 8 órákor a főt. Minorita atyák aradi templomában lesz megtartva.

Áldás drága emlékére! Béke perelre!
Arad, 1917. február 19. 21

rétháti Kövér Ferenc és neje szül. **Govrik Ilona**, szül. **Zubor Andorné** szül. **Verzár Margit**, **Verzár Ilona** gyermeke: **Zubor Andor** veje, **Zubor Zita**, unokája **Govrik Lajos**, nagyoánya **Govrik Sándor**, unokatestvére **Teilmányi Emil**, **Hoffmann Ecsóné**, **Teilmányi Márta**, **Hoffmann Ernő**, **Hoffmann Márta**, ifj. **Hoffmann Ernő**, unokaöccsei és hugal.

Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesülete
hetvenhetedik évi
rendes közgyűlését

1917. évi februárius hó 26-án d. u. 4 órákor fogja Budapest, központi épületében (IV., Deák Ferenc-utca 5. szám) megtartani.

Tárgysorozat:

1. Jelentése az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak az 1916-ik évi üzlet eredményéről.

2. Határozathozatal a mérleg és a tiszta jövedelem iránt.

3. Igazgatósági javaslat az alapszabályok 19., 2., 23., 24., 26., 27., 28., 36., 37., 40., 41., 43., 44., 46., 47., 48., 48., 49., 88., és 114 §-ának, valamint a nyugdíjszabályzat 8. §-ának módosítása iránt.

4. Egy részvényes indítványa.

5. Egyéb igazgatósági előterjesztések.

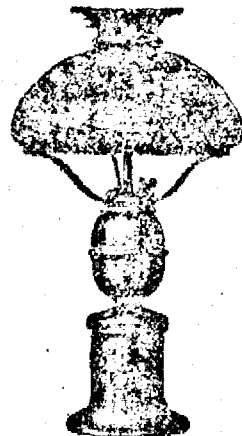
6. Az igazgatóság két (2) tagjának, a felügyelő-bizottság egy (1) tagjának megválasztása és az előző választás folytán a felügyelő-bizottságban esetleg még megüresedő helyek választás utján való betöltése, továbbá a választmány harminchat (36) tagjának megválasztása (alapszabályok 23., 36., 40. és 41. §-ai).

Ezen közgyűlésre a t. c. részvényesek azon figyelemzetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1916. december 31-ig nevére iratott és a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztáránál még le nem járt szelvényeivel együtt letételet.

Budapest, 1917. februárius 9-én.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjaztatik.)

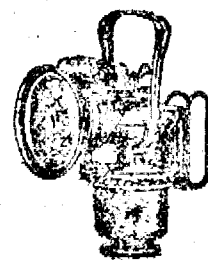
Ha ottos példány, világítanak karbidéll

A „GERMANIA”

acetylen asztali lámpa a legújabb fejlesztésű szobavilágítást szolgál. Kétféle előnye: egyszerű, nagyfényű világítás, teljesen tiszta, egyszerű, szél ellen védve van. Kiseb gyönyörű és bármely asztal díszítés szolgát. Tartóba rendelt áramon polírozott és nikkelozott fémből készült. A lámpaerővel leghaték. Magassága 470 mm. Súlya 1250 gramm. Ár 60K. Tartalék 800 gramm. Ár 48K. Ugyanazra asztali lámpa 380 mm magas, 1050 gr. súlyú, 200 gr. tartalék befoglalására alkalmas tartálylyal. 7 órai égésre. Ár 48K. Tarték 800 gramm. Ár 48K.

Akar Ön egy kitűnő kézilámpát?

Vegye meg a „DETENTIV” 1915. évi modelljét, amely az összes eddigi kézzel tartott lámpák szerkezetét mindenben felülmúlja!!!

Biztos és egyszerű kezelés, gazdaságos carbidlogyazás, fehér fény, hosszú égési időtartam, könnyű, kis területen elfér. Hálós vagy felső fogantyúval, kézben hordható, míg a hátlósak kámpóval szögbe, övre vagy gomblyukba akasztható. A reflektor lecsartható és ezáltal asztalra helyezve, vagy falra akasztva, szobák, barakok világítására alkalmas. A lámpa ára szűke színe fényezve... 20 korona

Kaphatók:

A Közgyűlési Kiadó és Terjesztő vállalat részvénytársaságánál Budapest, IV., Vercs Pál-utca 2.

1270

1891—1917. pm.

Hirdetmény.

A m. kir. honvéde miniszter ur az 1916 évi október hó 8-án kelt 19793—20. b. elm 1916 számú rendeletében tekintettel arra, hogy a takarékpénztárakban levő vöröszérből készült és a hadicélokra legújabb vett vízmel-gítőknek pótlására alkalmas horgonyzott vaslemezéből készült vízmelgítők beszerzése hosszabb időt vesz igénybe — ezeket az átvételi bizottságokhoz leendő beszerzésre 1917. évi február hó 15-ig határidőt engedélyezett.

Mintán pedig ezen határidő lejárt, a m. kir. honvédelmi miniszter ur a f. hó 6-án 1648—20. b. elm 1917. szám alatt kelt rendeletével elrendelte ezen vízmelgítők általános beszerzését annak hangsúlyozása mellett, hogy nélkülözhetetlenség címen ezen vízmelgítők beszerzésétől további lementés nem adható.

Mindenek értelmében a vízmelgítők átvételére egy átvételi bizottságot küldök ki, mely f. hó 19., 20. és 21-én reggel 8—12-ig és d. u.

2—6 óráig a „Polgári Menház” helyiségében (Orczy-utca és Nádor-utca sarkán) fog működni

Fentiek előre becsajjtása mellett felhívom a város lakosságát, hogy beszerzési kötelezettségének a legnagyobb lelkiismeretességgel tegyen eleget. A beszerzésre váró vízmelgítők a helyi fémbeviteli cégeknek **Andonyi Károly** és fiai vagy **Pöhm János** aradi vasker-szedőknek beszergeztetendők.

A vaslemez vízmelgítők és az üzemelés befedése szolgáló vaslemezfedő lapok legnagyobb árait a 4388—1916. M. E. rendelet a következőkben állapította meg:

1. A 05—07 mm. vastag vaslemezéből készült kívül és belül horgonyzott vízmelgítők fedővel együtt kicsinyben való eladásnál kilogrammonként 6.00 korona.

2. A takarékpénztárakban levő üzemelés lefedésére szolgáló, négy ponton a tüshelyre erősített fekete vaslemezéből készült fedőlap a szorítóvasakkal együtt a kicsinyben való eladásnál kilogrammonként 2.00 korona. Arad, 1917. feb. 16. **Varjassy**, polgármester

KURZER BERTALAN

végzett bécsi orvosi egyetemet és Budapesten vizsgázott fogtechnikus műterme Weitzer J.-u., Minorita-palota, II. em.

Fogat huz., plombál. Készít egyes fogat ép úgy, mint egész fogsorokat, arany koronákat és arany hidakat.

Apró hirdetések.

Ingatlan.

Megvételre

Keresek 3 szobas magánházat lehetőleg a belváros an. Alánitokat kérek a kiadói hivatalban. 1258

A vasút

közvetlen közelében egy földesintés ház, telekkel eladó. Bővebbet Kiss-utca 6 1272

Erdő

Séga Sörház-utca 11. számú új ház. jól jövedelmező, gazdálkodóknak is alkalmas. 1110

Gyerekek

4 hold szőlő a hegyen, közel a vilamoshoz, kőna- és pinceberendezéssel. Aradon. Varassy La-os-utca 142 számú, gondozott ház 4 lakással eladó. Tudakozódní u. yanott. 1194

Ellátás.

Két

leánykereskedelmi iskolai tanító teljes ellátást keres. Cim a kiadóban. 1258

3 kisebb

középiskolai tanu ór, teljes ellátásra vennek. Cim a kiadói hivatalban. 1222

Papirspárga eladására
jól bevezetett, intelligens

utazót

keresünk

fixfizetés és provizió mellett. Jelentkezni! 1223

a Hungária textilgyáiban.

Ocska, használt

ólomcsöveket

és egyéb

ólomtárgyakat

megvételre keresünk

Aradi nyomda részvénytársaság.

Viszonteladók figyelemébe!

Chocoládé, ocaó, Chocoládé bonbonok és cukorka árak lerakata: 451

Gábor Miklós

Arad,

Andrássy-tér 18. Salacz-u. sarok.

Helyi és vidéki telston: 10-59.

Eladó birtok

Egy 65 holdas földbirtok, országot mellett, vasúti állomástól 8 km.-re Maros-Vásárhelyhez nagyon közel:

egy ugyanilyen 32 holdas földbirtok;

egy 225-230 holdas prima birtok, gyönyörű belsőséggel.

Marosvásárhely város felelén, a legjobb helyen a legszebb két emeletes palota. Továbbalább a sebo nagyobb ház és más birtok.

Gödöllén a királyi park mellett egy gyönyörű emeletes sarok villa és egy fürdő 1262

Kovács Elek,

Ingatlanforgalmi irodája, Marosvásárhely.

KÉPVESZÉK 7131

dugót és pezsgősdugót

Használt, nem új fizetek 30 fillér rött pezsgősdugókat 5. - kilóként. Használt pe acdugókat K 5. - kilóként. melyeket minden előzetes tudakozás nélkül postai utánvétellel árveszek. Új palackdugókat leguagnobb árul fizetek. előzetesen mutat ké. KASZIRER EMIL, Budapest, VII. Alpar-utca 10. Garay-tér mellett. Telefon József 26-66.

Tisztelettel értesítem a n. 6. közönséget, hogy

női kalap üzleteme
Andrássy-tér 8 sz. alatt
megnyitottam.

Minden tisztelettel oda fogok hatni, hogy pontos és lelkiismeretes kiszolgálás által a n. 6. közönség megelégedését kiérdemljem.

B. pártfogásukat kért: 1261

özv. Csarvenka Análné.

Viszketegséget

rüht, sömört legbiztosabban elűzi a **Barna zsír.** Kis tégegy K 1.00, nagy tégegy K 3.-, családi adag K 9.-, utasításal rendelhető. Dr. Flesch K. «Korona» gyógytaraból, Győr. 7 57

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobbu sikerrel működtem, usztelettel értesítem a n. 6. közönséget, hogy helyben: Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em. egy a mostani kor igényeinek megfelelő fogászati műtermet nyitottam, ahol leguagnobb berlini és amerikai módszer szerint kezelem betegaimet, foghuzas teljes érzéstelenítéssel (fogasztás nélkül.) Aranyhidak, aranykoronák, mindenemű kaucsuk fogazatok, szájpádás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amalgam, porcellán és cement tömések (plombák), márszéki díszszabás mellett készíttetnek. Becses pártfogásat kérve usztelettel Mohr Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 8-12-ig, d. u. 2-7-ig. Vidékiek 24 órán belül kielegíttetnek. 401

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Előbrangu minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, saphóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Bonne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorérettő szer, linom fűszeres isü, ason-éltó, a gyomorra és oelekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegek részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egysíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidoi pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél: 1265

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.

DURATING!

törvényesen védett vegyi szer, amely a kamgarn oltonyók, egyenruhák, szövetek, női ruhák, reverendák on stb. mutatkozó fénnyt radikalisan eltávolítja.

Kapható:

Schäffer Henriknél

Arad, Andrássy-tér. Magyarorszag kizarólagos képviselőjénél 1.-, 1.50, 2.- koronás üvegekben. 627

Paraffin és stearin gyertya,

Gyufa,
Gépcelajok,
Hangerolaj,
Zsíres szóda,
Mayunga Raffia,
Elsőrendű rézgalé
állandó nagy raktár.

Hubert József,

Arad, Szabadság tér
Telefon 262.

Házadások,

valamint kisebb és nagyobb birtokok eladását, parcellázását közvetíteni vállalok. Az ország minden részében előjegyezve kis- és nagybirtokok. Aradon magán- és bérházak. Ajánlatokat, megbízásokat kér

Halmi József

adásvételi közvetítő iroda.
Lakás: Deák Ferenc-u. 5.
Telefon 726. 691

Földbirtokosoknak

35 évre 4% kamat 90 arfolyam,
50 évre 5% kamat 1% törlesztés teljes arfolyam,
65 évre 4% kamat 0.85% törlesztés 94% arfolyam mellett, továbbá

aradi és békescebeai házakra 30 évre 5% kamat, 1% törlesztés 98 arfolyam mellett törlesztéses kölcsönöket folyósított és birtokparcellázásokat elvállalja és gyorsan keresztül vezet a Budapesti Kölcshörvölíté és Parcellázó Hozzávetársaság Budapest, VIII. Kenyermész-u. 6. Aradi megbízottunk: Bonyhádi József u. Kapa-u. 47., d. u. 2-4-ig. 791

Apró hirdetések.

Levelezés.

„Meline S.”
levél van, kérem átvenni. 1274

„Ösztönte barát”-
nak levele van a kiadóban. 1257

„Blondine”
bitte den Brief in der Expedition zu über-
nehmen. 1271

Pipikém!

Mostanáig fekdüriem. Meg kell írnod, mi-
lyen jelleg alatt írjak neked. Akkor aztán
ha ezt ismerem Pipikémnek levele van
küldhetsz érte a kiadóba. Csak az általa
megírandó jellegre fogják kiadni. De ne
személyesen menj érte. Újál azonnal! Pa!
Mihó csók. 1265

II.

Aranyos, mindig csak veled vagyok! A
felejtetetlen kedves órák s a drága em-
lék, melylyel bucsustól tölem, minden
gondolatomban és minden utamon elkísér.
Kiküldöm a legforróbb csókomat s a leg-
szentebb érzéseimet, hogy hozzád simul-
janna! Viszontlátásra drága...! édes
...! G. 1268

Intelligens urileány

feltétlen uriember tisztességes ismeretsé-
gét keresi, kivél kellemesen elszórakoz-
hatna. Leveleket e lapban jelleve „Tavaszi
ébredése” jellegre kér. 1268

Egy fess vidéki

urileány, elszórakozás céljából levelezne
egy intelligens, fiatal uriemberrel, vagy
katonával. Leveleket „Akácvirág” jellegre
a kiadóhivatal továbbít. 1264

Egy vigkedélyű

bakfi, kellemes tisztességes fiatalember
farsaságát keresi. Leveleket „Bakfi” jel-
legre a kiadóba kér. 1277

Anyukám.

Írnádak Programtól eltérni, — szinos —
nem ajánlatos. Levelet feltétlenül az ur-
dába kerem. 1260

Lakást keres.

Butorozott

lakást konyhával, bérbe keresek. Cim a
kiadóhivatalban. 1961

Kiadó lakás.

Csaloson

butorozott utcai szoba, villanyvilágítással
március 1-től kiadó. Anich utca 20. l.
emelet. 1260

Alkalmazást keres.

Hadmester

joghallgató délelőtti órákra alkalmazást
keres. Ajánlatokat „Jogász” jellegre a
kiadóba kér. 1268

Gyógyász

segéd, délutáni kíségetést elvállal. Cim:
Hoffmann Erna, Bocskai-tér 3. földszint
15. 1275

Alkalmazást nyer.

Vegyeskereskedő

segéd, ki a román nyelvet bírja, azonna
felvetetik Tausig C. és Társa, Kápol-
nás. 1264

Egy jóravalló

szorgalmas mindenre, vagy egy bejárónő
kerestetik. Cim a kiadóban. 1267

Női gyakorlat

kerestetik, azonnali beépésre. Bing Edé-
hes. 1225

Ar Aradi cipészek

termelő szövetségese egy mérlegke-
pes könyvelőt (férfi vagy nő) és egy
— lehetőleg szakismerettel bíró — szoci-
alistát keres. Járandóság megegyezés
szerint jelentkezhetni naponta déltől
4 és 6 óra között. 1215

Hír- és expedíciós újságra

keresünk jóírá-ú. erélyes megbízható férfit
akinek némi gyakorlata van, nyug. mozgó
postás vagy vasutas előnyben részesül. Bő-
vebbet a kiadóban. 1000

Vétel és eladás.

Varrógép.

használt jókarban levő állattal és egyéb
szabóeszközökkel eladó. Mertekinthető
Varjassy József-ú. 32. ajtó 8. 1213

Könyvek

és egész könyvtárat vesz Deák Béla
könyvkereskedése és modern antikváriuma
Corray utca. Telefon 902. 871

Veszek

a legmagasabb árban praktól levett fém-
ruhát, mindenféle egyenruhát valamint
használt butort. Vidékre is megyek. Bővebbet
Ignácz Bocskó utca 1. 761

Különféle.

Eltűnt

hétőn, 12-én Aradon a városban, esetleg
a vasút állomásánál egy pusztai szürke
doboz, melyben Neumann M. férfinak
kereskedő volt nyomtatva és Minnich
névre Perjámosra feladva, a doboz tar-
talmá 1 drapp halvány zöld, csokos női
alj volt. Kértek a megtaláló, özv. Jankó
Imréné, Arad, Perényi-utca 16—18. címre
vinni, ahol illő jutalomban részesül. 1273

Eltűnt

egy katona vasárnap este a színház pénz-
tárnál egy fekete pénztárcát, melyben 60
korona 96 fillér volt. Becsületes megta-
láló kérétek a kiadóba átadni, hol 20 ko-
rona jutalomban részesül. 1259

Eltűnt

vasárnap d. e. 11—12 óra között a jég-
pályán egy arany gyűrű, két briliáns és
egy pros kövel, ugyszintén egy hadi vas-
gyűrű. Megtaláló kérétek jutalom ellené-
ben a kiadóban átadni. 1274

Írógépek

új és használt, üzembellek, szak-zeru
lavítások, írásmunkák és sokszorosítások,
képírás tanítás Bodnár József írógép-
szaküzletében Savacz-utca 3. Telefon
11—41 szám. 421

Az „Aradi Olajma”-om

működését Boro- Béni tér 22. (városi má-
za-ház mellett) me-kezdté. Elvöllá! mi-
nennéni olajmagvakból tanusítvány mel-
lett olajat készíteni. Ugyanott darálások
is eszközölhetnek. 831

Gyógyászat.

Hehs Váncs chinabera.

Suverén szer vérszegénység, sáncór, szé-
lülés, a vérszegénységből eredő ideg-
rajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak,
és általános gyengeség ellen. Páratlan
vértképző és vértisztító biztos óvszer ma-
riikus fertőzések és minden infektióból
eredő meg- betegedés ellen úgy felelő-
töknek, mint gyermekeknek. Ára 3 kor.
Hehs gyógyszerár, Földesgyógyásztár. 12

A drága vanillió

eljezon pótolja a pompás samatu Vanil-
ion, egy zacskó ára 14 fillér. Cukraszok-
nak, vendéglősöknek nélkülözhetetlen. Föld-
des gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Ruh és visakotegség

elleni fehér kenőcs kapható Ferenc-tér.
Vajdits-gyógyásztárban. Kis tégely 1
korona 50 fillér, nagy tégely 8 korona. 6171

Üzletek.

Egy üzlethelyiség

kiadó. Kasza utca 6—7 szám alatt. —
Ugyanott egy itócs felvétetik. 1177

Üzlethelyiség kiadó

Szabadság-tér 5—6. szám. Bővebbet Ham-
mer Vilmos villanyműszerésznél. 1923

Meghívás.

Az „Aradmegyei Takarékpénztár”

t. részvényeseit a folyó évi február hó 25-én délelőtti 10 és 1/2 órakor
az intézet helyiségében tartandó

46-ik évi rendes közgyűlésére

ezennel tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Az évi jelentés, az 1916. évi mérleg és a felügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése, a mérleg megállapítása, ha-
tározat a nyereség felosztása felett, valamint a felmentvények megadása.
2. Egy felügyelő-bizottsági tag megválasztása 2 évre, valamint az alapszabályok 105. §-a értelmében 15 választmányi
tag megválasztása 2 évre.
3. A t. részvényesek esetleges indítványai.

1062.

A t. részvényeseket, kik a közgyűlésen részt venni óhajtanak, felkérjük, hogy részvényeiket f. é. február hó 24-én déli
12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiokpénztárainál Ba tonyán s Elekén nyugta ellenében letéteményezni sziveskedjenek.
A mérleg, valamint a nyereség felosztására vonatkozó igazgatósági javaslat a t. részvényesek által a közgyűlés előtt 8
nappal az intézet helyiségében betekinthező.

Arad, 1917. február 6.

**Az Aradmegyei Takarékpénztár
igazgatósága.**